

GAZETA GDAŃSKA

10
FEN.

Nr. 211 ABCDE

Piątek, 16 września 1938

Rok XLVIII

Aleksandrów Kulawski, Brodnica, Bydgoszcz, Chełmno, Chełnice, Sdańsk, Gdynia, Grudziądz, Inowrocław, Kartuzy, Kościierzyna, Lipno
— — — Nowe-Miasto, Rypin, Sępólno, Starogard, Świecie, Szubin, Tczew, Toruń, Tuchola, Wąbrzeźno, Wejherowo, Wyrzysk — —

Historyczny lot w obronie pokoju z Londynu do Berchtesgaden

W środę na skutek silnego zaostre-
nia się sytuacji w republice Czechosło-
wackiej, która groziła wybuchem otwar-
tego powstania zbrojnego Niemców su-
deckich przeciw władzom praskim, pre-
mier Anglii zdecydował się na krok sta-
nowczy — osobistą rozmowę z Hitlerem
dla „znalezienia pokojowego rozwiąza-
nia sprawy”.

Po posiedzeniu gabinetu brytyjskiego,
premier Chamberlain wysłał do kancle-
rza Hitlera depeszę w której „Z uwagi
na coraz bardziej krytyczną sytuację,
proponuje swój natychmiastowy przy-
jazd dla podjęcia próby znalezienia po-
kojowego rozwiązania sprawy”.

Hitler odpowiedział, że gotów jest

spotkać się z Chamberlainem w czwar-
tek, wobec czego premier brytyjski zde-
cydował się wystartować wczoraj rano
z Londynu do Monachium, a następnie
do Berchtesgaden.

Premier Chamberlain wystartował do
swego historycznego lotu do Niemiec z
lotniska w Heston o godz. 8 min. 35.

Premierowi towarzyszą Sir Horace
Wilson i William Strang. Ponieważ pre-
mier nie zna niemieckiego, a kanclerz
Hitler angielskiego, tłumaczem będzie
ze strony brytyjskiej Strang.

Podróż swą do Niemiec odbył pre-
mier na samolocie British Airways.

Na lotnisku Monachium premier
Chamberlain wylądował o godz. 12.30.

wraz z ministrem Ribbentropem odpro-
wadził go do oczekującego specjalnego
pociągu kanclerza Rzeszy.

W chwili odejścia pociągu publicz-
ność obecna na dworcu zgotowała pre-
mierowi brytyjskiemu burzliwą owację.
Do Berchtesgaden przybył pociąg z
premierem krótko przed godziną 16. Pre-

mier powitali tu szef kancelarii prezy-
denta kanclerza Hitlera dr. Meissner
oraz szef adiutantury sił zbrojnych mjr.
Schmund.

Po krótkim pobycie w Grand-Hotelu
udał się premier Chamberlain w towa-
rzystwie dr. Meissnera i mjr. Schmund-
ta do rezydencji kanclerza Hitlera.

Premier Chamberlain w rezydencji kanclerza Hitlera

BERCHTESGADEN. Premier Chamber-
lain przybył o godz. 16.55 samochodem kan-
clerza Hitlera do rezydencji kanclerskiej.

Kanclerz Hitler powitał swego gościa na
progu domu. Przed rezydencją ustawiona
była kompania honorowa straży przybocz-
nej.

Po przywitaniu się z kanclerzem Hitle-
rem wszedł premier Chamberlain na za-
prośzenie kanclerza do hall'u rezydencji,

gdzie zasiadł wraz z towarzyszącymi mu
osobami do herbaty.

Depesze gratulacyjne ze wszystkich stron świata

LONDYN. Wiadomość o locie premie-
ra Chamberlaina do kanclerza Hitlera,
wywołała wielkie wrażenie nie tylko w
Londynie, ale i we wszystkich dominiach
brytyjskich. Premier otrzymał depesze
gratulacyjne ze wszystkich stron świata.

Owacyjne powitanie premiera W. Brytanii w Niemczech

MONACHIUM (PAT). Na powitanie
premiera Chamberlaina wywieszono na
lotnisku w Oberwiesefeld flagę brytyj-
ską i flagę ze swastyką. Na lotnisku
zgrupowały się liczne tłumy. Premiera
brytyjskiego po wyjściu z samolotu po-
witali ambasador Henderson, a nastę-
pnie minister spraw zagr. Rzeszy Ribben-
trop, który wymienił z Chamberlainem
serdeczny uścisk dłoni. Wśród ożywie-
nej rozmowy, uśmiechając się, premier
Chamberlain w towarzystwie ministra
Ribbentropa i ambasadora Hendersona
opuścił lotnisko, udając się do samocho-
du, którym odjechał na dworzec kolejo-
wy. Zgrupowana na ulicach ludność
wznosiła okrzyki na cześć Chamberlai-
na.

Po przybyciu na dworzec, ozdobiony
flagami i wieńcami wawrzynowymi,

premier brytyjski udał się do salonów
receptyjnych, gdzie powitał go minister
stanu, gauleiter Adolf Wagner, który

Zbrojne powstanie w Czechosłowacji

PRAGA. Radiostacja czechosłowacka
ogłosiła przegląd sytuacji wewnętrznej
w państwie, w którym zostało stwier-
dzone, że ostatnie incydenty na obsza-
rach sudeckich przybrały charakter
otwartego powstania. Komunikat stwier-
dza, że między policją, żandarmerią i
wojskiem w wielu miejscowościach do-
szło do krwawych starć z powstańcami,
uzbrojonymi w karabiny, granaty ręczne
i karabiny maszynowe.

Komunikat twierdzi, że ogniska po-
wstania z wyjątkiem jednego zostały

opanowane. Liczba ofiar zająć wynosi
23 zabitych i 75 rannych.

W końcu komunikat stwierdza, że
duch powstania nie został jeszcze stłu-
miony, a rząd z uwagą śledzi rozwój wy-
padków i przedsięwzięcie kroki, mające
zapobiec rozszerzeniu się powstania.

Oficjalny komunikat praski podaje
liczbę zabitych na 23, natomiast według
obliczeń porannej prasy berlińskiej w
zajściach sudeckich w ciągu ostatnich
4 dni zginęło 76 osób, rannych jest ponad
600.

ła się wkroczeniu policji czeskiej, która
wówczas otworzyła ogień na gmach ho-
telu, przy czym od rykoszetu zabity zo-
stał agent policji. Po chwili policja
wtargnęła do domu i obsadziła wszyst-
kie pokoje. Agenci policji szukali przede
wszystkim broni ukrytej, znaleźli
jednak tylko starą dubeltówkę. Nastę-
pnie policja wtargnęła również siłą do
biura partii niemiecko-sudeckiej, znajdu-
jącej się w hotelu Wenzel naawprost
dworca. Zabity został przy tym funkcyj-
nariusz partii sudeckiej. W późnych
godzinach wieczornych biura partii ob-
sadzone były jeszcze przez policję.

Rozwiązanie parlamentu czechosłowackiego

PRAGA. Wczoraj wieczorem ogłoszo-
ny został dekret o rozwiązaniu parla-
mentu czechosłowackiego z dn. 16 wrześ-
nia b. r.

Panika w Słowacji

BRATYSŁAWA. Zarządzenie, wzy-
wające ludność do uzupełnienia zapa-
sów żywności, wywołało na terenie Sło-
wacji nastroje paniczne. Nastroje te po-
tęguje jeszcze działalność spekulantów
walutowych, którzy masowo wywożą
pieniądze za granicę.

W tych dniach policja wpadła na trop
wielkiej afery walutowej w Koszycach,
a ostatnio ujęła w Bratysławie dwie
szajki przemytników walutowych w
chwili, gdy usiłowały przemyścić przez
granicę w samochodach znaczne sumy,
w jednym wypadku pół miliona, w dru-
gim 400.000 kc. Sprawcami są znani oby-
wateli miasta Bratysławy z tytułami a-
kademickimi.

Triumf polskich balonów

patrz str. 5

Szturm na siedzibę Niemców w Chebie

BERLIN. Niemieckie biuro informa-
cyjne donosi z Eger, że w środę wczoro-
rem doszło tam do poważnych zająć. Po-
licja czeska przy pomocy samochodów

pancernych usiłowała dokonać rewizji
w hotelu Victoria, gdzie obecnie znajdu-
je się główna siedziba partii niemiecko-
sudeckiej. Straż sudecka przeciwstawi-

Stronnictwo Narodowe poza nawiasem życia narodowego

Jak zwykle nie zdolni do żadnego działania

Decyzja zarządu Stronnictwa Naro-
dowego o nie braniu udziału w wybo-
rach nie mogła być dla nikogo niespo-
dzianką. Dopóki jeszcze stronnictwo to
posiadało w swych przybudówkach or-
ganizację młodzieżową, dawało ono po-
zory życia, które ostatecznie zanikły
wraz z wstąpieniem młodzieży do or-
ganizacji narodowo-radykalnych i Zw.
Młodej Polski.

Sobkostwo Stronnictwa Narodowego
ujawniło się w tej decyzji w całej pełni.
Dzisiaj, gdy solidarność narodowa jest
warunkiem mocy każdego państwa, gdy
na wybory w Polsce Europa spogląda ja-
ko na rewizję sił wewnętrznych Rzeczy-
pospolitej, endecja tradycyjnym zwy-

czajem usuwa się dobrowolnie z polskiej
rzeczywistości narodowej.

Prawdopodobnie tegoroczna absencja
wyborcza Stronnictwa Narodowego bę-
dzie już początkiem końca endecji. Opi-
nia publiczna zdaje bowiem sobie sprawę
ze szczególnej wagi obecnych wybo-
rów i nie ulega wątpliwości, że społec-
zeństwo nasze potrafi dostatecznie wy-
raźnie zmanifestować swą siłę i zwar-
tość tak, jak potrafiło ją manifestować
zawsze w dniach przelomowych.

A Stronnictwo Narodowe pozostanie
w tych dniach przelomowych poza na-
wiasem narodowej rzeczywistości tak,
jak poza nawiasem pozostać musi bier-
ność, marazm i niedołęstwo.

„Chcemy powrócić do Rzeszy“ Odezwa Henleina

EGER. Przewódca Niemców sudeckich
Henlein wydał proklamację, w któ-
rej „świadomy przyjętej odpowiedzial-
ności“ stwierdza „wobec całego świata,
że system prześladowań stosowany przez
naród czeski przy pomocy karabinów
maszynowych, samochodów pancernych
i czołgów w stosunku do bezbronych
Niemców sudeckich osiągnął punkt kul-
minacyjny“.

„Chcemy żyć jako wolni Niemcy.
Chcemy mieć znowu pokój i pracę w na-
szej ojczyźnie. Chcemy powrócić do
Rzeszy. Boże, błogosław nam w walce
o słuszną sprawę“.

Niemcy uciekają w popłochu z Czechosłowacji

BERLIN. Niemieckie biuro informa-
cyjne donosi, że w środę wieczorem pod
Baerenstein 800 Niemców sudeckich, w
tym wielu kobiet i dzieci, przekroczyło
granice, chroniąc się na terenie Rzeszy.
W Oberwiesenthal zgłosiło się ponad
100 uciekinierów.

Pierwszy lot w życiu 70-letniego premiera brytyjskiego

LONDYN. Inicjatywa premiera Chamberlaina wyjazdu do kanclerza Hitlera znalazła entuzjastyczne poparcie całej prasy angielskiej. Krok Chamberlaina spotkać się miał nie tylko z jednomyślnym gorącym poparciem całego gabinetu, ale również przewodców Labour Party.

Dzienniki ujawniają interesujący szczegół, że Chamberlain nigdy przed tym podróżą powietrzną nie odbywał i że będzie to jego pierwszy lot w życiu. Prasa nazywa ten lot najbardziej historycznym i dramatycznym i pisze, że w 70-tym roku życia Chamberlain decyduje się na swój pierwszy lot, aby zabezpieczyć Europie pokój.

Premier brytyjski ma przenocować w Berchtesgaden w Grand Hotelu, gdzie zamówiono dla niego pokoje. Do dyspozycji jego oddano t. zw. apartamenty królewskie, t. zn. trzy pokoje, w których zazwyczaj mieszka, przybывая do Berchtesgaden, małżonka b. cesarza Wilhelma II Hermina.

Od przebiegu rozmów zależeć będzie, czy Chamberlain odjedzie w piątek, czy też później. Gdyby premier brytyjski powrócił do Londynu w piątek, to w sobotę odbyłoby się posiedzenie gabinetu, na którym premier złożyłby swym kolegom sprawozdanie z przebiegu wizyty.

Interesująca jest opinia „Times”, który przewiduje, że wynik rozmów Chamberlaina z kanclerzem Hitlerem nie będzie kompletnym rozwiązaniem zagadnienia, lecz raczej wznowieniem przerwanych rokowań. Jednakże Chamberlain nie podejmowałby swej podróży, gdyby nie widział co najmniej pewnych widoków porozumienia. W zasadzie impas rokowań w Pradze nie jest — zdaniem „Times” — ostateczny. Myśl spotkania z kanclerzem Hitlerem — według „Times”, rzucona być miała przez premiera Daladier, który we wtorek wieczorem w rozmowie telefonicznej z Cham-

berlainem zasugerował miał taki krok, proponując jakoby, aby obaj polecili do kanclerza. Chamberlain wyraził miał pewne zastrzeżenia co do udziału Daladier, wysuwając argument, że prawdo-

Anglia rzuca na szalę wypadków całą swą powagę państwową

Heroiczna decyzja premiera Anglii — pisze „Kurjer Czerw.” — by porozumieć się bezpośrednio z kanclerzem Hitlerem, została powzięta w obliczu rzeczywistego niebezpieczeństwa, zagrażającego pokojowi Europy.

Premier angielski odłożył na bok wszelkie względy etykiety międzynarodowej, tak skrupulatnie przestrzeganej w innych okolicznościach przez repre-

zentantów wielkości Anglii i tradycyjnej „dumy Albionu”.

Decyzja premiera Anglii oznacza, że W. Brytania nie zajmuje obecnie tej chwiejnej i niezdecydowanej pozycji, jaką zajmowała w r. 1914 w chwili wybuchu wojny europejskiej.

Przeciwnie, premier Anglii śmiałym gestem rzuca na szalę wypadków całą powagę państwową Wielkiej Brytanii.

List otwarty Mussoliniego do lorda Runcimana

„Państwo czeskosłowackie jest monstrualną fikcją”

MEDIOLAN. Pod tytułem „List do Runcimana” „Popolo d'Italia” zamieszcza artykuł wstępny, który, aczkolwiek napisany przed inicjatywą Chamberlaina, posiada doniosłe znaczenie. Autor artykułu pisze, że lord Runciman powinien był już przekonać się, że nie istnieje ani naród czeskosłowacki ani państwo czeskosłowackie. W Wersalu powinno być stworzyć Czechy — nazwa historyczna — z jednolitą ludnością czeską, jednakże stworzono państwo sztuczne, dając mu od samego urodzenia elementy jego słabości i rozkładu.

Następnie autor artykułu radzi lordowi Runcimanowi, aby zaproponował Benesowi plebiscyt nie tylko dla Niemców sudeckich, lecz i dla wszystkich narodowości, które tego zażądają. W Brytanii zastanowi się wielokrotnie, zanim przystąpi do wojny tylko dla ochrony państwa, będącego monstrualną fikcją. Hitler troszczy się tylko o 3 i pół miliona Niemców. Nikt nie może mu odmówić tego prawa.

Artykuł ten jest przypisywany ogólnie Mussolinemu

Mobilizacja 2 roczników w Czechosłowacji

Dezercja kilku tysięcy Niemców

MOR. OSTRAWA. Od wtorku południa powołuje się na terenie Śląska Cieszyńskiego rezerwistów na nadzwyczajne ćwiczenia. Wezwania obejmują około dwóch roczników oraz specjalistów broni technicznych.

Nakazy stawienia się w koszarach macierzystego pułku są natychmiastowe. We wszystkich gminach śląskich wezwania doręcza policja i żandarmeria,

kłóra przewozi natychmiast powołanych wprost na stacje kolejowe. W wielu wypadkach nie pozostawia się czasu na pożegnanie z rodziną i zlikwidowanie spraw osobistych.

Z terenu powiatów pogranicznych donoszą, że Niemcy, którzy w liczbie kilku tysięcy otrzymali wezwanie na ćwiczenia, nie zgłaszają się w swoich formacjach.

Wymowa tytułów

BERLIN. Prasa niemiecka w wymownych tytułach żąda natychmiastowego cofnięcia stanu wyjątkowego w Czechosłowacji i rychłego uwzględnienia prawa samostanowienia Niemców sudeckich. Z lamów prasy niemieckiej padać przy tym zaczyna coraz wyraźniej słowo „plebiscyt” i „Powrót Sudetów do Rzeszy”.

„Skończyć z krwawym stanem wyjątkowym” — „Co godzina nowe ofiary śmierci” — „Samostanowienie, a nie stan wyjątkowy”.

„Praga odpowiada masowym terrorem” — „Samochoody pancerne pędzą przez ulice miast sudeckich — Czy to ma być odpowiedź Benesa” — itd.

Szef OZN. gen. Skwarczyński przybędzie do Włocławka

na zjazd członków Obozu

W październiku r. b. odbędzie się we Włocławku zjazd członków Obozu Zjednoczenia Narodowego Obwodów Włocławek-miasto i powiat oraz czterech przyległych powiatów.

Na zjazd zapowiedzieli swój udział Szef Obozu gen. Skwarczyński, Szef Sztabu O. Z. N. płk. dypl. Wędra Zygmunt, oraz poseł Tomaszewicz Leopold.

Szkoła czeska zamiast polskiej

MOR. OSTRAWA (PAT). Rada miejska Karwiny zdecydowała rozpocząć budowę nowej czeskiej szkoły przemysłowej.

Decyzja ta zapadła wbrew protestowi polskich radnych, którzy wychodzą z założenia, że za pieniądze, płacone gminie

przez polską większość mieszkańców Karwiny, powinna powstać przede wszystkim szkoła polska.

Protest bloku polskiego nie został dotychczas załatwiony przez władze nadzorcze.

Z palestyńskiego kotła

Mina pod autobusem rozszarpała 10 Arabów

JEROZOLIMA (PAT). W pobliżu Ramleh zastrzelono znanego lekarza chorób nerwowych dr. Abrahama Rosenthala z Jeruzolimy. Dr. Rosenthal został śmiertelnie trafiony na szosie w czasie, gdy prowadził swój samochód.

LONDYN. Po dwóch dniach względnego spokoju w Palestynie środa znów obfitowała w krwawe incydenty, w których kilkanaście osób poniosło śmierć. Na drodze, ciągnącej się wzdłuż północ-

nej granicy Palestyny, podłożono pod autobus arabski minę. Wskutek wybuchu 10 Arabów poniosło śmierć, a 10 zostało rannych.

W nocy banda arabska napadła na posterunek policji w Betleem. Z Jeruzolimy wysłano do Betleem posiłki wojska i policji. W Jaffie ciężko ranny został policjant brytyjski. W północnej dzielnicy Jeruzolimy zabitych zostało 2 Arabów.

Generalny komisarz wyborczy już urzęduje

WARSZAWA (PAT). Generalny komisarz wyborczy sędzia Giżycki objął w dniu wczorajszym urządowanie.

Biuro generalnego komisara wyborczego mieści się w gmachu prezydium Rady Ministrów.

Polskie zwycięstwo pod Wiedniem było aktem dzieciowym

BRYTASŁAWA (PAT). Z okazji rocznicy odsieczy Wiednia, „Slovak” zamieścił obszerny artykuł, w którym, opisując ówczesną sytuację polityczną i przebieg walk pod Wiedniem, stwierdza, że wielkie zwycięstwo króla Jana Sobieskiego otwarło nowy okres w historii Europy i zadecydowało o przyszłych losach państwa tureckiego.

O dożywotnią prezydenturę dla Smetony

KOWNO (PAT). W Birżach odbyło się wielkie zebranie rolników, na którym wyrażono życzenie, aby obecny prezydent republiki Smetona wybrany został przy następnym wyborach dożywotnim prezydentem republiki litewskiej. Podobne życzenie wysunięto i na zebraniach w innych miejscowościach Litwy.

Duchowni ewangelicy z Litwy jada do Wilna

KOWNO (PAT). Z Litwy udaje się do Wilna na uroczystości w związku z inauguracją superintendenta kościoła ewangelicko-reformowanego prof. Kurnatowskiego, 15 księży kościoła ewangelicko-reformowanego z superintendentem generalnym prof. Jakubenasem i Marcinem Yzast na czele.

Wizyta prezesa Rotary-Clubu w Kownie

KOWNO (PAT). Przybył tu prezes międzynarodowego Rotary Clubu George Hager.

Dożynki bułgarskie

SOFIA (PAT). Potrójne uroczystości, a mianowicie dzień św. Symeona, patrona Bułgarii, imieniny księcia następcy tronu oraz święto towarzystw rolniczych, zgromadziły w Sofii 12 tys. rolników z całego kraju. Po odprawieniu przez przewodniczącego świętego synodu uroczystego „Te Deum”, utworzył się olbrzymi pochód, w którym wieśniacy nieśli plody ziemi bułgarskiej. Manifestacja miała przebieg bardzo podniosły.

Wiedeń w gorącej przygotowań „opl-g”

WIEDEN (PAT). Prace nad budową schronów przed atakami lotniczymi w Wiedniu postępują rażno naprzód. Na wielu domach wywieszono tablice z napisem „schron piwniczny na 100 osób” i t. d.

W związku z tym wydała policja wiedeńska nowe zarządzenia, rozszerzające znacznie dotychczasowe ustawy i środki ochrony przeciwlotniczej dla ludności cywilnej.

Austriacki zakon rycerzy rozwiązany

WIEDEN (PAT). W Austrii rozwiązano zostało stare i znane stowarzyszenie „Deutscher Ritten-Orden”, do którego należało wielu arystokratów austriackich.

Państwowy monopol filmowy we Włoszech

Włoski dziennik urzędowy ogłasza dekret ustanawiający monopol państwowy na zakup, przywóz i rozdział filmów kinematograficznych pochodzenia zagranicznego. Zarządzenie to przewiduje specjalne traktowanie kontraktów kupna, przywozu i rozdziału filmów zagranicznych będących jeszcze w mocy.

Góra złota na angielskim transatlantyku

LONDYN. Brytyjski transatlantyk „Queen Mary”, który odszedł do Stanów Zjednoczonych, zabrał rekordowy ładunek złota — 9 milionów funtów szterlingów (234 mln. zł), które, o ileby było czystym kruszcem, ważyłoby 40 ton, a ponieważ jest w stopie, waga jego jest znacznie większa.

Poprawa w stanie zdrowia premiera Goeringa

BERLIN. Lekarze, pod których opieką znajduje się premier feldmarszałek Goering, wydali w sprawie stanu jego zdrowia następujące orzeczenie: W procesie zapalnym chorej nogi nastąpiła znaczna poprawa, temperatura zaś, wysoka na początku choroby, znacznie opadła.

Polskie samoloty w stolicy Danii

KOPENHAGA. W środę na lotnisku w Kopenhadze odbyły się pokazy polskich samolotów sportowych. Lotnicy polscy doznali serdecznego przyjęcia. Dzięki nawiązanemu obecnie kontaktowi odwiedzą w roku przyszłym Kopenhagę i kilka miast prowincjonalnych dwa szybowce i trzy samoloty polskie. Ze strony duńskiej wyrażono życzenie wysłania do polskich szkół lotniczych dla wyszkolenia kilku lotników.

Lotnicy lecąc z Danii, wstąpili po drodze do Hamburga, gdzie podejmowani byli śniadaniem, po czym wystartowali do Hagl.

Pod Piotrkowem znaleziono talary kościuszkowskie

LÓDŹ (PAT). W czasie robót ziemnych pod Piotrkowem wykopali robotnicy skrzynkę, w której znajdowało się ok. 400 sztuk srebrnych monet, t. zw. talarów z wizerunkiem króla Stanisława Augusta, wybitych najprawdopodobniej za Tadeusza Kościuszki.

Stan pryszczycy w Polsce

WARSZAWA (PAT). Stan pryszczycy w Polsce w okresie od 23 sierpnia do 4 września r. b. przedstawia się następująco:

Ogólna liczba miejscowości, dotkniętych pryszczycą wynosiła na początku tego okresu 9.384, z czego ubyło wskutek wygaśnięcia pryszczycy 1.763 ogniska, pozostało więc 7.621 miejscowości, objętych zarazą. Łączna ilość zagród zapowietrzonych wynosiła 100.473, wygasło 23.284 ogniska, pozostało 77.189.

Przegląd prasy

Po rozpisaniu nowych wyborów

„Ilustrowany Kuryer Codzienny“ przyfaca treść rozmowy, którą sprawozdawca dziennika przeprowadził — pisze „IKC“ — z jedną z najbardziej miarodajnych osobistości w państwie:

„Rozmówca nasz scharakteryzował decyzję o rozwiązaniu Sejmu i Senatu jako bardzo wyraźny i mocny krok, wiódący do zgody narodowej.

Ze strony rządu — podkreślił nasz rozmówca z naciskiem — będzie uczynione wszystko, co jest w granicach ludzkiej możliwości, aby w akcie wyborczym do nowych ciał ustawodawczych wzięli udział wszyscy dobrzy obywatele, bez względu na to, po której stronie dotychczasowych „linij podziału“ dotychczas się znajdowali.“

Waga deklaracji norymberskiej kanclerza Rzeszy

Nawiązując do norymberskiej mowy kanclerza Hitlera, wyjaśniającej stanowisko Rzeszy wobec zasadniczych zagadnień politycznych, „Gazeta Polska“ pisze:

„...Mocne podkreślenie przez kanclerza Hitlera wagi układu z Polską dla sprawy pokoju spotkało się ze zrozumiałym oddźwiękiem w opinii polskiej.

„Deklaracja norymberska, która nie jest pierwszym oświadczeniem kanclerza Hitlera o ostatecznym uznaniu niezmienności granicy polsko-niemieckiej, wprowadza układ z 1934 roku, jako jeden z podstawowych elementów bezpieczeństwa i pokoju, do systemu stabilizującego granicę Rzeszy Niemieckiej.“

Sila realna

Z rozważań nad dziejami upadku systemu organizacji stosunków międzynarodowych, którego symbolem stała się Liga Narodów, „ABC“ wysnuwa wniosek następujący:

„Jedno dzisiaj jest jasne. Gwarancją bytu i potęgi narodów nie są dziś świstki papieru, ale realna siła. Siła duchowa i materialna, połączone razem. Sto międzynarodowych aktów notarialnych, zaopatrzonych najlepszymi podpisami, znaczą mniej, niż korpus armii, popartej zaufaniem narodu.“

Gotowość obronna i zaufanie narodu — pisze „ABC“ — oto fundamenty siły.

Podręcznik Stalina o rewolucji światowej

W tych dniach w Moskwie ukazała się nowa książka, która niewątpliwie rzuca jaskrawe światło na rewolucyjne poczynania czerwonego państwa i Kominternu w całym świecie. Książka ta nosi tytuł: „Kurs historii wszechzwiązkowej partii komunistycznej“. Ten no-

wy podręcznik komunizmu wydany został przez Centralny Komitet partii komunistycznej, a ton, w jakim dzienniki sowieckie wychwalają nowe dzieło, nie pozostawia żadnych wątpliwości, że autorem tej książki nie jest nikt inny, jak sam Stalin.

Ukazanie się książki Stalina wywołało istotną powódź artykułów we wszystkich dziennikach sowieckich. „Prawda“ przedrukowuje codziennie poszczególne rozdziały stalinowskiego kursu komunistycznego dla spopularyzowania go

w masach. W tym propagowaniu nowego dzieła Stalina biorą udział również wszystkie radiostacje sowieckie, które codziennie uszczęśliwiają swoich słuchaczy odczytywaniem w ciągu dwóch godzin dziennie „Historii partii komunistycznej“.

Niedość na tym; naczelne władze partyjne zarządziły obowiązkową lekturę książki Stalina we wszystkich fabrykach i kolektywach rolnych. Odbywa się to w ten sposób, że robotnicy mają wysłuchiwać zbiorowego czytania książki Stalina codziennie w przerwach obiadowych lub też po ukończonej pracy.

Mimo woli nasuwa się pytanie, dlaczego Stalin uznał za konieczne wydać w chwili obecnej nowy podręcznik komunizmu i zaprzęgnąć uwagę obywateli sowieckich „Kursom historii partii komunistycznej“? Przecież w ciągu 20 lat istnienia władzy sowieckiej, wiele książek tego rodzaju wydała akademicka komunistyczna w Moskwie, sowieckie wydawnictwa państwowe, wydział propagandy partii komunistycznej, wydawnicza sekcja Kominternu i inne tego rodzaju organizacje.

Dwie przyczyny kryją się za kulisami wydawniczego pociągnięcia Stalina, do którego prasa sowiecka przywiązuje tak wielkie znaczenie, nazywając ukazanie się podręcznika komunizmu — „wielkim wydarzeniem historycznym“.

Nie należy zapominać, że do ostatnich niemal miesięcy Stalin był zaabsorbowany walką ze swymi przeciwnikami z opozycji. Większość książek propagandowych o komunizmie napisana została przez opozycjonistę Bucharina. Jego „abecadło komunizmu“ stanowiło podstawę propagandy komunistycznej. Sam Stalin poza wspomnieniami natury osobistej, oraz artykułami o Leninie żadnego gruntownego dzieła o komunizmie dotychczas nie napisał.

Po krwawej likwidacji przewodców opozycji przed Stalinem powstało za-

danie kierowania propagandy komunistycznej na nowe tory. Dotychczasowe książki, popularyzujące komunizm w masach, wycofano, jako źródło fermentów ideologicznych, a na ich miejscu ukazał się obecnie nowy kurs historii partii komunistycznej.

Z drugiej strony Stalin w początku r. b. zaktualizował hasło **rewolucji światowej**, a z urzeczywistnieniem tego hasła powziął dalszy rozwój państwa sowieckiego i jego przyszłości. Nowy podręcznik komunizmu jest podręcznikiem rewolucji światowej. „Prawda“ i „Izwestia“ piszą o tym wyraźnie twierdząc, że z tego podręcznika miliony uczyc się będą jak należy wzniesić rewolucję komunistyczną na całym świecie. W ten sposób wydanie stalinowskiego podręcznika komunizmu jest nowym etapem w rewolucyjnych planach czerwonego Kremla.

O czym się mówi:

Za kilka dni wyjaśni się stanowisko poszczególnych stronnictw politycznych w związku z wyborami. Dla niektórych z nich rozwiązanie Sejmu i Senatu jest spełnieniem jednego z naczelnych postulatów. Inne zaś zdają sobie sprawę, że **absencja** wyborcza w bieżącej sytuacji, gdzie solidarność narodowa musi górować nad wszystkim innym — byłaby grzechem śmiertelnym. Stronnictwo Narodowe obradować będzie w najbliższą niedzielę. Stronnictwo Ludowe w piątek, t. j. dzisiaj, Stronnictwo Pracy we wtorek, Polska Partia Socjalistyczna zaś w przyszłą sobotę.

Styl niektórych pism opozycyjnych naprawdę przekracza dopuszczalne granice przyzwoitości. Tak więc, na przykład, wychodzące w Krakowie pismo ludowe na marginesie wyborów samorządowych czyni następującą uwagę:

Spodziewać się należy, że np. nauczycielstwo nie przyjmie już na siebie roli agentów, donosicieli, fałszerzy i sanacyjnych żandarmów, ale nie brak takich, co ich godnie zastąpią.

W ten sposób organ Stronnictwa Ludowego wywdzięcza się nauczycielstwu za ciężką i ofiarną pracę na ws.

W manifestacji chłopskiej w Miłowie, urządzonej dla uczczenia pamięci bohaterskich górali z r. 1655, a na użytek agitacji Stronnictwa Ludowego wziął udział również generał Józef Haller, któremu ofiarowano godność ojca chrzestnego sztandaru miejscowego kola S. L. Na tym zjeździe wznoszono okrzyki na cześć Witosa i Hallera. Witos i Haller — to symbole gasnącego świata. Sądźmy, że gloryfikacja Witosa wespół z Hallerem niebawem będzie smakować członkom Stronnictwa Pracy.

Brzydki przyczynek do obyczajów czeskich stanowi artykuł „Narodni Listy“, poświęcony pamięci bohatera narodowego Słowacji ks. Andrzeja Hlinki:

„...jedyna zasługa tego prawdziwego, a z pewnością i nieszczęśliwego awanturnika jest, że zmarł właśnie w czasie, kiedy mógłby swemu krajowi wyrządzić jeszcze więcej szkód niż dotychczas.“

Powszechne zrozumienie dla potrzeby odnowienia izb ustawodawczych

Bezpośrednio po rozwiązaniu Sejmu i Senatu zarządził P. Prezydent Rzplitej wybory do izb ustawodawczych i ustalił ich termin na listopad, tak, by nowe izby mogły rozpocząć zwyczajną sesję budżetową w przepisany konstytucyjnie terminie, t. j. z początkiem grudnia.

Zarówno rozwiązanie Sejmu i Senatu, jak i zarządzenie nowych wyborów przyjęte zostały przez opinię publiczną z pełnym zrozumieniem i zadowoleniem. Szerokie warstwy społeczeństwa doceniły w pełni wagę motywacji, podanej przez Głowę Państwa w zarządzeniu z 13 b. m. Nie tylko bowiem w tych środowiskach, które podjęły apel Wodza Naczelnego o „skupienie sił moralnych i twórczych“ w imię hasła „obrony Polski“, ale również i we wszystkich niemal zespołach politycznych i społecznych w kraju — szerzył się od dawna ten właśnie pogląd, któremu dał wyraz P. Prezydent Rzplitej w swym zarządzeniu, że „istotne przemiany“, zaszły w naszym życiu wewnętrznym, a zarazem „doniosłe inicjatywy w dziedzinie stojących przed społeczeństwem zadań“, wymagają odnowienia składu izb ustawodawczych, by mogły one dać „pełniejszy wyraz nurtującym w społeczeństwie prądom“.

Taka potrzeba torowała sobie drogę w Polsce już od dłuższego czasu i znajdowała wyraz w uchwałach i oświadczeniach zbiorowych najrozmaitszego zabarwienia.

Z tego też wywodzi się, że z chwilą, gdy ukazało się zarządzenie Głowy Państwa, rozwiązujące izby ustawodawcze, przyjęte one zostały z nieukrywaniem zadowoleniem, jako wyraz tych prądów, które istotnie już od dłuższego czasu nurtują w społeczeństwie.

Na pierwszym miejscu oczywiście postawić trzeba opinię czynników, które pierwsze stanęły na gruncie apelu Wodza Naczelnego, by w zmienionych od czasu poprzednich wyborów parlamentarnych nastrojach i prądach stworzyć nową bazę porozumiewawczą w społeczeństwie. Odezwa Obozu Zjednoczenia Narodowego, wydana w dniu rozwiązania parlamentu i rozpisania nowych wyborów, czyni zadość temu zrozumieniu

nowych zadań, jakie czekają nasze izby ustawodawcze i powołania do nich „tych wszystkich, którzy chcą swe siły oddać w służbę Rzeczypospolitej“.

Jednak również z szeregu enuncjacji, które ukazały się bezpośrednio po akcie Głowy Państwa, a pochodzą z rozmaitych środowisk politycznych, przebija wyraźnie to zrozumienie i zadowolenie.

Więc czytamy — by rozpocząć od „lewa“ — w oficjalnym organie PPS „Robotniku“ przypomnienie, że już przed rokiem niemal — w listopadzie 1937 — delegacja partii socjalistycznej w swym memoriale, przedłożonym Głowie Państwa, z „całą powagą“ stwierdziła to samo, co obecnie P. Prezydent użył jako motywu swego zarządzenia, t. j. że „Sejm obecny nie odzwierciedla nastrojów społeczeństwa“ i, że „masy pracujące całej Polski zgłaszają swoje prawo do rozstrzygnięcia o losach Ojczyzny“. Wprawdzie Głowa Państwa nie powodowała się memoriałem PPS, ale PPS pisze to na swój rachunek.

Spotykamy się więc w organie t. zw. Frontu Morges, „Nowej Rzeczypospolitej“ z poglądem, że „należy potraktować rozwiązanie Sejmu i Senatu z całą zyczliwością, a nawet z dobrą wiarą, jako zwrot bezwzględnie dodatni“, gdyż „stać się on może przelomowym w obecnej sytuacji politycznej i doprowadzić do normalizacji życia publicznego“.

Czytamy w komentarzu, umieszczonym przez organ, odzwierciedlający poglądy sfer zbliżonych do t. zw. obozu narodowego — „Wieczorne Warszawskim“, że „opozycja domagała się rozwiązania obecnego parlamentu, równocześnie wysuwała żądanie zmiany ordynacji wyborczej“, zatem w tym, co ostatnio zarządził P. Prezydent Rzeczypospolitej „chodził przede wszystkim o spowodowanie odprężenia politycznego w kraju i doprowadzenia na tej drodze do rozszerzenia parlamentarnej podstawy rządów“.

Poprzedzamy na razie na tych kilku wypowiedziach, stwierdzając z ich

tonu i sensu, że — mimo iż z różnych wychodzą założenia — w jednym są zgodne: rozwiązanie wybranych w roku 1935 izb ustawodawczych było uzasadnione tymi przemianami i inicjatywami, które w międzyczasie dokonywały się w Polsce.

Oczywiście wszystkie poglądy, które obecnie się ujawniają, powstają ex post po decyzji Głowy Państwa — i na nią nie wpłynęły.

Decyzja została — zgodnie z duchem Konstytucji Kwietniowej — powzięta przez odpowiedzialnego przed historią arbitra we wszystkich dziedzinach naszego życia państwowego. Ilekroć Pan Prezydent Rzeczypospolitej dochodzi do przeświadczenia, że skład władz państwowych — a więc i ciał ustawodawczych — winien ulec zmianie, władny jest powziąć zgodnie ze swym sumieniem i poczuciem odpowiedzialności przed historią decyzję. Ilekroć Głowa Państwa stwierdza, że skład Sejmu i Senatu przestał odpowiadać nastrojom, nurtującym społeczeństwo, oraz potrzebom kraju i narodu — wykonuje swe konstytucyjne prawo, żądając od społeczeństwa obioru takich władz ustawodawczych, któreby „mogły w swej pracy dać pełniejszy wyraz nurtującym w społeczeństwie prądom“.

Jest to sondowanie społeczeństwa, sprawdzian, który otrzymuje od społeczeństwa Prezydent Rzeczypospolitej — sprawdzian nastrojów i potrzeb, nowych prądów i nowych wartości.

Jeden z dziennikarzy zagranicznych stale przebywający w Warszawie, wnikliwy obserwator przejawów naszego życia, na wiadomość o rozwiązaniu Sejmu i rozpisaniu nowych wyborów, powie:

„Dziwny kraj ta Polska! Na całym świecie panują niepokoje, przez Europę przechodzi fala napięcia, lada chwila może dojść do ostrego spięcia w sprawie Czechosłowacji, państwa urządzają wielkie manewry, próbną mobilizację. W Polsce, której bezpieczeństwo gwarantuje silna armia i stojące przy niej społeczeństwo, rozpisały się wybory do parlamentu. Co za spokój, opanowanie sytuacji i silne nerwy!“

Gorączka złota pod Warszawą

na wieść o znalezieniu złotych monet przez dzieci

WARSZAWA. Tłumy okolicznych mieszkańców z łopatom i motykami w rękach spieszą na pola Olszynki Grochowskiej, gdzie dzieci wykopały przypadkowo skarby składający się ze złotych monet z 18-go wieku.

5-ciu chłopców w wieku 8 do 12 lat, synów mieszkańców niedalekiej kolonii Wygoda, grzebiąc w ziemi natrafiło na głębokości około 20 cm na kilkanaście cienkich złotych monet, wielkości 50-groszówek.

Przypuszczając, iż są to zwykłe metalowe blaszki, chłopcy porobili pośrodku w nich otwory. Bawiąc się w wojsko, nosili monety jako medale i ordery.

W poniedziałek jeden z chłopców, udał się do sklepiku w Wygodzie i pokazał właścicielowi dwie monety, które posiadał.

Sklepikarz nie poznał się na wartości monet, zainteresował się nimi natomiast jakiś nieznajomy mężczyzna, który pił wodę sodową.

Kupił od chłopca obie monety (z których każda przedstawia wartość około 25 zł), za 20 groszy.

Uradowany chłopak pobiegł do wsi i kupił od kolegów jeszcze 5 monet, płacąc po 5 gr za sztukę. Powróciwszy do sklepiku, sprzedał nieznajomemu monety po 10 gr.

Mężczyzna, wypytawszy szczegółowo w jakim miejscu znaleziono monety, oddalił się.

Według wszelkiego prawdopodobieństwa udał się w nocy na pole i wykopał znaczną jeszcze ilość złotych monet. Świadczy o tym duży dół, który zastano nazajutrz na miejscu znalezienia przez chłopców złota.

Tymczasem wieść o tajemniczych blaszkach i nieznajomym, kupującym je od dzieci, rozszalała się szeroko po okolicy. Okoliczni „poszukiwacze złota”, pracujący niezmordowanie cały dzień, wykopali jeszcze kilka złotych monet.

Monety pochodzą z r. 1767 i 1773. Każda waży 3 i pół grama. Na jednej stronie każ-

dej z monet znajduje się wizerunek średnio-wiecznego rycerza w zbroi, trzymającego miecz na ramieniu, oraz dookoła napis po łacinie: „Concordia. Res. Par. Ores. Ho.” na odwrocie data i napis w kwadracie. „Mo. Ort. Provin. Foerber. Belgad. Leg. Imp.”.

Znalezione monety będą przesłane do Muzeum Narodowego. Pochodzą one prawdopodobnie z Holandii.

Niewątpliwie skarb został z niewiadomych powodów zatopiony w bagnie, ostatnio osuszonym.

Wstęp wojskowy obcych armii wzbroniony

Ograniczenia turystyczne w Niemczech

Na terenie Rzeszy niemieckiej ukazało się zarządzenie, zakazujące cudzoziemcom, wojskowym armii czynnej pobytu w szeregu miejscowości. Osobom tym wzbroniony jest przejazd przez te miejscowości samochodami lub koleją. Zakaz dotyczy oficerów pozostających w służbie czynnej, czasowej lub stałej.

Terytoria objęte tymi zakazami są następujące: całe terytorium położone na lewym brzegu Renu, okręg badeński (prócz przetrzeni od Tauberbischofs-

heim, Buchen i Ueberlingen), Hanau, Gelnhausen, Hechingen, Offenbach, Darmstadt, Gross-Gerau-Dieburg, Bensheim, Erbach, Büdingen i Schotten, Aschaffenburg, Alzenau, Oberburg, Miltenburg, Marktheidenfeld; na wschodzie Niemiec: powiat Królewiecki, pow. Gumbinnen, okręgi Elbląg, Malborg i Sztum, część okręgów w pow. Köslin, w powiecie wrocławskim, w powiecie Frankfurt n Odrą, w powiecie lgnickim oraz w powiecie Grenzmark.

Ogólnopolski zjazd ogrodników miejskich i samorządowych

W dniach 16, 17 i 18 września r. b. odbędzie się w Warszawie staraniem Towarzystwa Popierania Plantacji Miast Rzeczypospolitej oraz Związku Miast Polskich ogólnopolski zjazd ogrodników miejskich i samorządowych. Będzie to piąty skolei zjazd ogrodników; zebrania te posiadają doniosłe znaczenie, gdyż zapoznają uczestników z postępem na polu ogrodnictwa miejskiego.

W tegorocznym zjeździe weźmie udział ponad 100 uczestników z całej Pol-

ski. Na zjazd zapowiedzieli swe przybycie prezydenci i burmistrzowie miast, kierownicy plantacji oraz ogrodnicy miejscy i samorządowi. Program zjazdu przewiduje wygłoszenie referatów m. in. na następujące tematy: zieleń w różnych dzielnicach miast, organizacja działu ogrodnictwa w miastach, ochrona zieleń miejskich i samorządowej, tereny turystyczne w okolicach miast, nowe i mało znane krzewy do zadrzewiania miast i t. p.

Niewidomy

może i powinien być pożytecznym członkiem Społeczeństwa, może i powinien pracować, ale do pracy trzeba go przygotować i dać mu wykształcenie.

Spełnia to Towarzystwo Opieki nad Ociemniałymi w Laskach i przez Patronaty w szeregu miast, jednak potrzeba na to znacznych środków materialnych. O nie gorąco zwraca się Towarzystwo do Społeczeństwa.

W dniach 17, 18 i 19 września pukać będą do ofiarności kwestarze. Niechaj każdy złoży najdrobniejszą choćby ofiarę, aby zapewnić niewidomym światło wiedzy i chleb.

Pomnik Najśw. Marii Panny w Budapeszcie

Na jednym z placów stolicy Węgier dokonano w dniu uroczystości Narodzenia NMP odsłonięcia pomnika Matki Bożej. Pomnik ten, którego twórcą jest rzeźbiarz węgierski Sandor Farkas, ustawiono na skutek uchwały rady miejskiej Budapesztu. (KAP).

Antyżydowskie zarządzenia w szkolnictwie włoskim

RZYM (PAT). Ministerstwo oświaty zarządziło wycofanie z użytku szkolnego wszystkich podręczników, których autorami są Żydzi. Podręczniki te zostaną zastąpione dziełami autorów pochodzenia aryjskiego.

W zdrowym ciele — zdrowy duch

Ta stara rzymska maksyma jest dziś bardziej aktualna niż kiedykolwiek. — Należy pamiętać o niej stale, a szczególnie przy wychowywaniu dzieci. W najtrudniejszym dla organizmu okresie rozwoju dziecka przychodzi nam z pomocą JECOROL mgr. Bukowskiego, który dzięki wybornemu smakowi jest najchętniej zanywany przez dzieci. — JECOROL — to doskonały środek o nieprzeciętnych wartościach wzmacniających i odżywczych, sprzyjający przyrostowi wagi, wzrostu i sił dziecka. (12347)

Kanclerz Rzeszy do rzemiosła polskiego

Związek Izb Rzemieślniczych R. P. otrzymał od Kanclerza Rzeszy Adolfa Hitlera pismo następującej treści:

Za miłą pamięć wyrażoną przez wręczenie mi z okazji Międzynarodowej Wystawy Rzemiosła w Berlinie pięknie ręcznie wykonanej tacy mosiężnej proszę przyjąć moje serdeczne podziękowanie.

(Pismo opatrzone jest nagłówkiem „Der Führer und Reichskanzler“ z umieszczonym pod napisem orłem, opartym na wieńcu ze swastyką).

Zmiany w dyplomacji

Pierwszy sekretarz poselstwa Rzplitej w Bernie, p. Józef Mościcki został mianowany z dn. 1 grudnia rb. pierwszym sekretarzem ambasady Rzplitej w Londynie. (Iskra).

Powrót załogi „Warszawa II”

BUKARESZT (PAT). Załoga balonu „Warszawa 2” w osobach inż. Krzeczowski i inż. Łańcuckiego przybyła z Turnu Seerin podciągiem do Bukaresztu, przywoząc z sobą powłokę balonu. Lotnicy polscy udali się wczoraj koleją do Warszawy.

Uczestnicy międzynarodowego kongresu odlewników zwiedzają Polskę

ZAKOPANE (PAT). Wycieczka uczestników międzynarodowego kongresu odlewników przybyła z Węgierskiej Górki, gdzie zwiedzała zakłady hutnicze.

W Zakopanem goście oprowadzani byli przez przewodniczącego komitetu wykonawczego M. K. O., prof. Gierdziewskiego. Goście zwiedzili Morskie Oko w Tatrach, a po południu udali się koleją linową na Kasprowy Wierch, po czym wieczorem byli na specjalnie dla nich zorganizowanych pokazach tańców góralskich.

Japończycy idą naprzód

TOKIO (PAT). Agencja Domei donosi z Taiyuan w prowincji Szansi: oddziały japońskie zdobyły miasto Czungtu, położone na lewym brzegu rzeki Żółtej.

Dzieje piłkarskich bojów Polski z Jugosławią

Zbliżający się mecz piłkarski z Jugosławią (niebędzie 25 hm. Stadion Wojska Polskiego) będzie jedenastym meczem pomiędzy reprezentacjami tych dwóch państw. Z dziesięciu rozegranych dotąd spotkań obaj przeciwnicy wygrali po pięć. Polska ma jednak lepszy stosunek bramek 27:26.

Pierwszy mecz Polska—Jugosławia odbył się w Zagrzebiu w r. 1922 i zakończył się zwycięstwem Polski 3:1.

Rewanż w Krakowie w roku następnym wygrali Jugosłowianie 2:1.

Po kilkuletniej przerwie spotkali się znow w r. 1931 w Poznaniu i wygraliśmy 6:3.

Dwa następne mecze przyniosły również zwycięstwa Polsce: w r. 1932 w Zagrzebiu 3:0, w r. 1934 w Warszawie 4:3.

Teraz następuje passa zwycięstwa Jugosławii. W r. 1934 w Belgradzie 4:1, w r. 1935 w Katowicach 3:2 i w r. 1936 w Belgradzie 9:3.

Mecz o mistrzostwo świata w r. 1937 w Warszawie wygrywamy 4:0, rewanż w Belgradzie b. r. przegrywamy 1:0 i lepszym stosunkiem bramek wchodzimy do finału, gdzie, jak wiadomo, ulegliśmy Brazylii 5:6.

Skład naszej drużyny na mecz z Jugosławią ustalony będzie naturalnie dopiero po niedzielnym meczu z Niemcami w Kamienicy.

Zmiana w składzie Niemiec na mecz z Polską

Niemieckie Biuro Informacyjne donosi, że w składzie Niemiec na mecz z Polską zaszła jedna zmiana, mianowicie Lehner na meczu lokalnym dopuścił się rażącego faulu i został zdyskwalifikowany a równocześnie natychmiast usunięty z reprezentacji. Ostateczny skład reprezentacji Niemiec przedstawia się następująco: bramka — Jakob, obrona — Janes i Münzenberg, pomoc — Kupfer, Goldbrunner i Kitzinger, atak — Hahnemann, Stroh, Bauchel, Schön i Pesser.

W ataku zatem wystąpią trzej wiedeńscy: Hahnemann, Stroh i Pesser.

Dotychczasowa tabela drużynowych mistrzostw Pomorza w boksie

1) „Goplania“ gier 3 pkt. 5 stosunek walk 32:16; 2) „Gryf“ gier 3 pkt. 3, stosunek walk 30:18; 3) „Astoria“ gier 3 pkt. 3, stosunek walk 29:19; 4) „Flota“ gier 3 pkt. 3, stosunek walk 19:29; 5) „Bałtyk“ gier 3 pkt. 2, stosunek walk 18:30; 6) „Sokół“ Ch. gier 3 pkt. 0, stosunek walk 0:48 v o.

Uwagi o minionym sezonie pływackim

W ostatnim numerze „Sportu Wodnego“ ukazał się artykuł jednego z najstarszych działaczy pływackich, którzy bilansując ubiegły sezon pływacki, pisze:

„Więcej jeszcze optymizmu przynoszą nam nazwiska nowe, które pojawiły się bądź przed rokiem, bądź w tym sezonie zupełnie niespodziewanie wypłynęły. Taka Bollówna, Kummant, Bojowy, Marchlewski i tyłu innych, każdy jest w pewnym stopniu rewelacją, każdy z nich byłby mistrzem Polski przed kilku laty. Dotychczas przyzwyczajiliśmy się, że z roku na rok, powtarzały się regularnie te same nazwiska, waledwie po parę nowych wpływało w każdym sezonie. Zdarzało się, że cały rok minął bez żadnego nowego talentu na horyzoncie. Rok 1938 przynosi nam za to taką inflację nowych nazwisk, iż trudno się już w nich orientować.

Dla wyrobienia u naszych pływaków poczucia własnej wartości, tego niezbędnego

Warszawa pokonała Kopenhagę w boksie 10:6

KOPENHAGA. W środę wieczorem w sali stadionu miejskiego w Kopenhadze wobec 3.000 widzów rozegrany został miastowy mecz bokserski Warszawa—Kopenhaga. Zwyciężyła reprezentacja Warszawy w stosunku 10:6. Sukces ten jest jeszcze cenniejszy, gdy się uwzględni, że mecz był sędziowany jedynie przez arbitrow duńskich, gdyż Pasturczak, który miał sędziować ze strony Polaków, zachorował.

Zawodnicy polscy, jak na początek sezonu walczyli bardzo dobrze. Wyróżnić należy specjalnie Czortka, Kolczyńskiego i Kowalskiego. Sobkowiak mimo porażki wykażał niezłą formę, a przegrał jedynie wskutek otrzymanych, niestety zresztą dwóch ostrzeżeń.

Wyniki poszczególnych walk: W wadze muszej — Rotholc pokonał zdecydowanie na punkty Fredricksena, mając we wszystkich trzech rundach przewagę.

W wadze koguciej — Sobkowiak przegrał z Rasmussenem. Wynik ten krzywdzi Polaka, który mimo otrzymanych dwóch ostrzeżeń miał wygraną walkę.

W wadze piórkowej — Czortek wygrał wysoko na punkty z Jespersenem. Polak miał przez wszystkie trzy rundy miążdzącą przewagę nad Duńczykiem.

W wadze lekkiej — Kowalski odniósł zwycięstwo nad Mathisenem. Pierwsza runda należała do Duńczyka, dwie ostatnie wygrał Polak. Przeważał on nieznacznie, ale dość pewnie nad przeciwnikiem.

czynnika zwycięstwa, niezmiernie doniosłe znaczenie mieć musi mecz z Finlandią, mecz wygrany, mimo, że zdołaliśmy wystawić drużynę reprezentacyjną, osłabioną. Choć Finlandia nie jest w pływaniu potęgą na skalę międzynarodową — zwycięstwo nasze ma wielką wymowę. Obojętne jest w tej chwili, jak wyglądałoby Finnowie w obliczu Amerykan czy Japończyków. Ciekawe zaś jest to, iż przeciwnik, który poprzednio był bardzo groźny dla reprezentacji Polski w pełnym składzie, musiał ulec drużynie młodzieżowej. Ten triumf — tym cenniejszy, iż jest to pierwsze od roku 1930 nasze zwycięstwo w spotkaniu międzynarodowym, a drugie od chwili powstania sportu pływackiego w Polsce — powinno być dla nas punktem zwrotnym. Musi ono rozbudzić w nas wiarę w nasze siły, zrodzić ufność w skuteczność naszego wysiłku.

Umieliśmy zwyciężyć Finlandię przy pomocy młodych zawodników, potrafimy zwyciężyć silniejszego przeciwnika, gdy o młodzone nasze szeregi zasilą raz jeszcze tacy zawodnicy jak Karliczek i Bocheński.

W wadze półśredniej — Kolczyński pokonał Jacobsena, mając zdecydowaną przewagę przez cały czas walki.

W wadze średniej — Ożarek przegrał z Christensenem na punkty. Duńczyk walcząc defensywnie punktuje skutecznie. Polak przeważnie bije na oślep i jego ciosy często trafiają w próżnię. Zwycięstwo Christensena najzupełniej zasłużone.

W wadze półciężkiej — Doroba odniósł nieznaczne zwycięstwo na punkty nad Leimanem. Duńczyk bardzo surowy technicznie, ale niesłychanie twardy i ambitny. Doroba miał dość ciężkie zadanie ale wygrał zwycięstwo.

W wadze ciężkiej — Sowiński uległ Gramstrupowi na punkty. Polak walczył bardzo dobrze, ale otrzymał w drugiej i trzeciej rundzie dwa ostrzeżenia za trzymanie przeciwnika. Dzięki tym ostrzeżeniom Duńczyk wygrał walkę.

Warto podkreślić, że nasi zawodnicy otrzymali polecenie od Stamma oszczędzać się ze względu na 2 dalsze spotkania, to też Polacy walczyli ostrożnie.

Na zawodach obecny był konsul R. P. w Kopenhadze oraz bawiący w Danii polscy piloci.

Po zawodach prezes duńskiego związku bokserskiego dziękował Polakom za wspaniałą postawę oraz dżentelmeńskie walki.

Następny mecz również z reprezentacją Kopenhagi odbędzie się w piątek wieczorem.

Polskie zwycięstwo w „Gordon Bennecie“

BRUKSELA. Aeroklub Belgijski podał w środę o godz. 19 następującą klasyfikację balonów biorących udział w zawodach o puchar Gordon - Bennetta. Siedem balonów już wylądowało, a o pozostałych dwóch t. j. „Polonii“ i „S-11“ (Belgia) nie otrzymano jeszcze żadnej wiadomości. Z detychczasowej, nieoficjalnej klasyfikacji, obliczonej jeszcze niedokładnie, wynika, że dwa balony polskie zajmują pierwsze miejsca.

Pierwsze balony: „LOPP“, pilotowany przez kapitana Janusza, który wylądował w Bułgarii przeleciawszy 1600 km, na drugim miejscu jest balon „Warszawa“, pilotowany przez inż. Krzyżkowskiego, który przeleciał 1470 km. Balon ten wylądował w Rumunii. Trzecie miejsce zajął balon francuski „Mallet“, pilotowany przez Dol-

fussa — 1400 km. Demuyter na balonie „Belgica“ zajął czwarte miejsce z 1350 km. Oba te balony lądowały w Rumunii. Piąte miejsce zajmuje Belg Quersin na balonie „Alonia“. Wylądował on w Paks na Węgrzech, przeleciając około 1100 km. Szwajcar Tilgenkamp i Francuz Crombez przelecieli poniżej 1000 km. Pierwszy wylądował w Austrii, a drugi w Czechosłowacji. Dokładna liczba przebytych kilometrów podana będzie dopiero za kilka dni.

Powyższe liczby obliczone są w przybliżeniu i dają tylko pojęcie o zajętych miejscach. Aczkolwiek nie jest jeszcze znane miejsce lądowania balonu belgijskiego, ani też „Polonii“. Jednakże w Brukseli weszły przypuszczenia, że w roku bieżącym zwycięstwo odniesą Polacy.

Kpt. Janusz o swoim locie

Zacięta walka balonu „LOPP“ ze śnieżycami

Kpt. Janusz z załogi balonu „LOPP“ udzielił korespondentowi sofijskiemu P.A.F. wywiadu, w którym oświadczył:

Zwycięski pilot kpt. Janusz.

„Wystartowaliśmy o godz. 17,58 dnia 11 bm. jako ostatni z kolei. Niebo było zachmurzone. Dołem słabe wiatry. Wchodzimy więc od razu na 1000 m. Tam zastajemy wiatr szybszy ze skrajem na prawo. O godz. 23 przekraczamy Ren na wysokości 1500 m. Nieco później spotykamy 2 balony, które mijamy, nie mogąc ich rozpoznać. O godz. 1,30 przekraczamy linię światła lotniczych we Frankfurcie hannowerkim. O godz. 4,30 pod wpływem wschodzącego słońca nabieramy wysokości, dochodząc powoli do 3,300 m. Warunki trudne. Wysoko chmury. Ziemia przesłonięta chmurami. Kurs S-E. O godz. 11 pierwszy krytyczny moment. Górne chmury przesłaniają słońce. Balon się oziębia. Zrzucamy około 140 kg balastu. Jesteśmy już przy połowie zabranego balastu. O 12

ostajemy 4500 m. Znow chmury górne. Ponownie wyrzucamy 100 kg balastu. Trzymamy się już tylko w chmurach. Około godz. 16 blisko Bratysławy dostajemy się w śnieżycę. Schodzimy na 800 m. Pozostaje nam zaledwie 70 kg balastu. Idziemy znow na wysokości 5000 m. Trzeba ratować co się da. Śniegi zduszają znow ku ziemi. O godz. 3 jest bardzo źle. Wyrzucamy co można i jedziemy jeszcze raz w górę. Jesteśmy o 4-tej na 5700 m. Z obawą patrzymy, czy zejście słońce z górnych chmur. Chmury są na 7000 m i mają kierunek boczny do naszego wiatru. Kilka razy lawirując, przedzieramy się w samym pełnym słońcu do godz. 7,30. Jest to ostatni nasz wysiłek. Każda godzina daje nam 60 km, najniebezpieczna jednak zmiana skończy nasz lot. Dostajemy śnieg. Ziemia cała w chmurach śniegowych. Wyrzucamy ostatnie rzeczy, nic to jednak nie zmienia sy-

tuacji. Spadamy z dość dużą szybkością i lądujemy w rzece Widima 15 km na północno-wschód od miasteczka Trojan.

Ludzie, nadbiegli z sąsiedniej wioski, pomogli wydobyć sprzęt z rzeki, rozłożyć i wysuszyć. Ludność i władze przyjęły nas tak, że czuliśmy się przez cały czas jak w domu. Władze przybyły na miejsce lądowania w pół godziny po lądowaniu. Jesteśmy trochę niespokojni o wynik. Liczymy, że dojdziemy do wieczora, tymczasem musieliśmy lądować już o godz. 7,45.

Katastrofa kolejowa w Jugosławii

BIAŁOGRÓD. Na linii Białogród—Serajewo zderzył się pociąg pospieszny, idący w kierunku Białogrodu, z pociągiem towarowym. W katastrofie zginęło 5 osób, ilość rannych nie jest jeszcze dokładnie znana.

Coś nowego dla włosów: mycie nowym szamponem „Bez Mydła“ Czarna główka włos nie pęcznieje na skutek działania alkalicznego. „Bez Mydła“ nie jest zwykłym środkiem do mycia włosów, lecz inaczej sformułowanym szamponem, zastosowanym do warunków zdrowotnych włosów, pozabawionym mydła i wszelkich cząstek alkalicznych. „Bez Mydła“ bywa w 2-ach odmianach: do ciemnych i jasnych włosów. A więc, przy najbliższym myciu włosów użyjcie szamponu „Bez Mydła“ Czarna główka. (12343)

Dystrybucja towarów na Pomorzu w świetle badań ogólnopolskich

W ostatnich czasach samorząd gospodarczy, a w szczególności Izba Przemysłowo-Handlowa w Gdyni, poświęca dużo uwagi pracom nad zagadnieniem dystrybucji towarów oraz warunków organizacji aparatu handlowego poszczególnymi artykułami, przeprowadzając prace badawcze w tym zakresie. Badania te mają duże znaczenie gospodarcze również pod względem **wzmocnienia obronności Państwa.**

Przeprowadzenie badań odnośnie do poszczególnych artykułów dokonywane jest przez każdą Izbę Przemysłowo-Handlową na terenie jej okręgu, następnie komasacja zebranych przez Izby materiałów powierzana jest tym Izdom, dla terenu których dany artykuł ma największe znaczenie.

Doład zakończone badanie dystrybucji węgla i żelaza. Obecnie Izba Przemysłowo-Handlowa w Gdyni zbiera materiały ilustrujące zaopatrzenie rynku pomorskiego w artykuły włókiennicze. kwestię organizacji aparatu sprzedaży i jego niedomagań. Ponieważ prace te przybierają coraz szersze rozmiary, ste-

ry zainteresowane wysunęły projekt utworzenia w Warszawie przy Związku Izb Przemysłowo-Handlowych specjalnego biura dla badań dystrybucji towarów na rynku wewnętrznym. Zadaniem tego biura byłoby:

- badanie rynku (t. j. jego pojemności, możliwości ujednoczenia zapotrzebowania, tendencji rozwojowych), siła potencjonalna rynku (wahania sezonowe),
- badanie struktury poszczególnych gałęzi handlu (ogniwa, formy, koszty, geografia handlu itd.),
- badanie ogólnych warunków rozwoju handlu w Polsce (prace o charakterze ogólnym, polegające na studium czynników natury społecznej, prawnej i ekonomicznej, których układ i zmiany wpływają na linię rozwoju lub zaniku handlu).

Spodziewać się należy, iż prace te przyczynią się do usunięcia wielu niedomagań w naszym aparacie dystrybucyjnym, a przez to samo do unormalizowania i owocniejszego warunków obrotu towarami na rynku wewnętrznym.

Dlaczego wybory samorządowe odbędą się „na raty“?

Różne terminy wyborów samorządowych na poszczególnych obszarach Państwa wywołały wiele sprzecznych komentarzy, przypisujących intencjom rządu „rozkładania na raty“ tych wyborów.

W związku z tym Agencja „Iskra“ uzyskała z źródeł miarodajnych następujące wyjaśnienia:

Różnorodność terminów wyborczych nie jest skutkiem decyzji rządu, lecz następstwem obowiązujących przepisów prawnych. Ustawa samorządowa z dniem 23-go marca 1933 r. ustaliła bowiem 5-cioletnią kadencję rad gromadzkich, gminnych i powiatowych. Kadencja liczy się od pierwszego posiedzenia nowowybranej rady, zwołanego po dokonaniu wyborów. Z upływem

kadencji rada rozwiązuje się automatycznie, wyjątek dotyczy tylko zarządów, które ustępują z chwilą ukonstytuowania się nowych zarządów.

Terminy wyborów samorządowych uzależnione są od upływu kadencji rad na różnych obszarach państwa, a więc od tego, kiedy odbyły się poprzednie wybory. Pod tym względem sytuacja na różnych obszarach państwa nie jest jednolita.

W miastach ustawa samorządowa wymagała przeprowadzenia wyborów w ciągu 12 miesięcy, od chwili wejścia jej w życie, t. j. od lipca 1933 r. do lipca 1934 r. Najwcześniej przeprowadzone były wybory w **miastach województw zachodnich i południowych.** To też i obecnie wybory do rad

miejskich wypadną tam najwcześniej: w kilkunastu miastach w listopadzie i grudniu tego roku, w pozostałych w pierwszym kwartale roku przyszłego.

W niektórych miastach wybory wypadają później ze względu na to, że postępowanie wyborcze łącznie z protestami wyborczymi zostało tam w swoim czasie przedłużone. Wniesienie protestu — jak wiadomo — wstrzymuje ukonstytuowanie się nowo wybranej rady.

W miastach b. zaboru rosyjskiego poprzednie wybory odbyły się w maju 1934 r., to też kadencja ich upływa w r. 1939 i w tym czasie muszą być wybory do rad miejskich na tym obszarze przeprowadzone. Wyjątek stanowi tu m. st. Warszawa i Łódź, w których wybory odbyć się muszą wcześniej, jeszcze w tym roku, ze względu na postanowienia ustaw specjalnych.

Ostatnie wybory samorządowe na wsi najwcześniej odbyły się do rad gromadzkich na obszarze b. zaboru rosyjskiego. To też i obecnie, łącznie z upływem kadencji tych rad, w 30 tysiącach gromad na tym obszarze wybory odbyć się muszą w końcu b. r., po czym odbędą się wybory do rad gminnych.

Natomiast na obszarze województw południowych i zachodnich wybory samorządowe na wsi uległy w 1933 r. rocznemu opóźnieniu, w związku z przeprowadzoną tam reformą gminną, dla której ustawa samorządowa zakreśliła nawet termin dłuższy. To też wybory do rad gromadzkich w województwach południowych i zachodnich przeprowadzone będą dopiero na początku 1939 r. Dopiero w tym czasie bowiem kończą się tam kadencja dotychczasowych rad gromadzkich.

Wynika z tego, że rząd nie jest uprawniony do przyspieszenia wyborów samorządowych, bowiem wymagałoby to skrócenia dotychczasowych 5-cioletnich kadencji obecnych rad gromadzkich, gminnych, miejskich i powiatowych, do czego brak jest podstaw prawnych.

Rolnicy winni przestrzegać przepisów które wydane zostały w ich własnym interesie

Od dnia 5-go września wprowadzona została, jak wiadomo, opłata od mąki i kaszy w wysokości 3 zł od 100 kg, która pobierana jest na podtrzymanie cen zboża. Od opłaty tej zwolnione są jedynie wszelkiego rodzaju mąki, kasze i śrutę, spożywane przez rolników i pracowników rolnych, ich rodziny i osoby, będące na utrzymaniu rolnika i pracownika rolnego, bądź też spասane przez inwentarz. Aby uniknąć nieporozumień i nie narazić się na kolizję z prawem, winni rolnicy dokładnie zapoznać się z przepisami w tym przedmiocie.

Ani rolnikowi, ani pracownikowi rolnemu nie wolno jest sprzedawać mąki i kaszy zwolnionej od opłaty, t. zn. przemielonej z przeznaczeniem na własne potrzeby. Sprzedaż mąki tej i kaszy, bądź też chleba z niej wypieczonego jest nadużyciem, które będzie surowo karane. Sprzedawać tej mąki i kaszy nie należy i z tego powodu, że w ten sposób uszczuplony zostałby fun-

dusz, mający służyć celom akcji zbożowej.

Każdy rolnik i pracownik rolny, który pragnie zemleć w młynie zboże bez uiszczenia opłaty od mąki i kaszy, musi zgłosić się do miejscowego soltysa, który mu wyda za opłatą 10 gr. **kartę kontroli przemiału gospodarczego** na dowolną ilość zboża. Na podstawie tej karty młyn zboże bez pobrania opłaty, kartę kontroli przemiału należy starannie przechowywać i posiadać przy sobie w czasie przewozu mąki lub kaszy z młyna do domu, a to w tym celu, aby w razie kontroli na drodze wylegitymować przeznaczenie mąki i kaszy i uzasadnić dlaczego nie pobrano od niej opłaty. Należy pamiętać, że worki z mąką i kaszą przeznaczoną na sprzedaż muszą posiadać zawieszoną na nich i opatrzone piombą etykiety, które są dowodem pobrania opłaty.

Karty kontroli, jak również mąka i kasza z przemiału gospodarczego rolników

nie mogą być odstępowane innym osobom.

Przywieziona z młyna mąka i kasza może być przerabiana i spożywana we własnym gospodarstwie w dowolnej ilości, jednak pod żadnym warunkiem nie może być nikomu odstępowana, ani sprzedawana. Każda taka sprzedaż wymagałaby uiszczenia opłaty. Dopuszczalna jest jedynie bez uiszczenia opłaty zamiana zboża na chleb w rolniczych piekarniach spółdzielczych oraz piekarniach kół gospodyń wiejskich.

Rolnicy winni pamiętać, że we własnym interesie oraz w interesie mającego powstać z opłat funduszu na podtrzymanie cen zboża muszą przestrzegać tych przepisów. Muszą też czuwać, aby ze strony innych osób przepisy te były szanowane, aby nie było nadużyć aby mąka przeznaczona na sprzedaż posiadała etykiety, gdyż przepisy te wydane zostały dla dobra rolnictwa i przestrzeganie ich leży w interesie samych rolników.

Gdańsk

Dzisiaj — Piątek **16** września
 Korneliusza
 Jutro — Sobota **17** września
 Stygm. św. Franc.

DYŻURY LEKARZY.

Dyżur nocny w dniu 16 bm. pełnia:

W Gdańsku: dr. Kulcke, Vorstaedischer Graben 1a, tel. 25788 i dr. Langowski, Elisa Bethkirchengasse 7, tel. 24604.

We Wrzeszczu: dr. Unrau, Adolf Hitlerstrasse 30, tel. 42419.

W Sopotach: dr. Baehre, Eichendorffstrasse 6, tel. 52110.

Z TOWARZYSTW.

— **Jasełkowicze uwaga!** W niedzielę 18 bm. w sali P. R. S., po nabożeństwie, o godz. 11 odbędzie się walne zebranie harcerskiego zespołu teatralnego „Jasełkowiczów”. — Głównymi punktami porządku dziennego będą: 1) Powitanie do życia sekcji filmowej, 2) Najbliższa uroczystość harcerska, 3) Konkursy. — Kierownik Zespołu.

Notatki kronikarza

— **Gdańska wystawa kwiatów.** Od 18—20 bm. odbędzie się w Strzelnicy Gdańska wystawa kwiatów.

— **289.000 osób kąpielo się w miejskich kąpieliskach morskich.** W ubiegłym sezonie letnim kąpielo się w trzech miejskich kąpieliskach morskich, które zamknięte zostały przed kilku dniami, ogółem 289.000 osób, a mianowicie w Jelitkowie 56.000, w Brzeźnie 83.000, a w Siennej Hucie 150.000 osób. W ubiegłym roku wynosiła cyfra kąpiących się 275.000 osób.

— **Nowa cena ziemiaków.** Z ważnością od 19 bm. ustalono cenę za funt ziemiaków na 4 fen., za 50 kg ze składnicy handlarza na 3,50 guld., a z dostawą do domu na 3,70 guld.

— **Z urzędu stanu cywilnego w Gdańsku.** Zmarli: em. starszy asesor kol. Wojciech Gruchala, mistrz cukierniczy Fritz Siegling, 47 lat, syn zwrótniczego Jana Demskiego, 7 m., Małgorzata Bieber, bez zawodu, 42 l., inwalida August Unruh, 73 l., syn maklera okrętowego Jana Jaskółkowskiego, 5 tyg., inwalida Hermann Wermke, 73 l., pensjonarz Edward Schellner, 74 l.

— **Z urzędu stanu cywilnego we Wrzeszczu.** Zmarli: rentobiorca Teofil Zajewicz, 82 l., syn formiarza Otona Langeo, 2 mies., rentobiorczyni Augusta Jabusch z domu Kusch, 82 l., mechanik Fritz Klink, 37 l., inwalida Rudolf Liedtke, 72 l., robotnik August Nadolski, 68 l., kapitalista Louis Alberty, 83 l., mężatka Marta Lettau z domu Kramp, 56 l., córka robotnika Eryka Becka, 3 dni, handlarz Albert Wachsmuth, 59 l., kupiec Henryk Hewelke, 85 l.

KRONIKA POLICYJNA Z 15 BM.

— **Przytrzymano 14 osób,** z tych 3 za opiłstwo, 1 za przestępstwo obyczajowe, 1 za fałszowanie dokumentów, 1 za wykroczenie proceduralne, 1 za szalbierstwo, 1 celem wydalenia, 5 z innych przyczyn.

PRZEŁADUNEK KOLEJOWY W PORTACH POLSKICH
 w dniu 14 września 1938 r.
Ekspert

Ładunek	Gdańsk ton	Gdynia ton
Węgiel	14173	20175
Żelazo	497	240
Włókier	—	—
Drawno	1748	270
Żelazo	100	500
Nafta i t. p.	—	180
Drobnica	1407	897
Różne	—	—

Ładunek	Gdańsk ton	Gdynia ton
Ruda	8911	1490
Złom	—	1108
Nawozy szt.	15	684
Ryż	10	76
Bawełna	—	465
Żelazo	—	76
Drobnica	572	1237

STAN WODY W WIELU

Miejscowość	Woda średnia	Stan wody dnia	
		13. IX	14. IX
Kraków	—1.84	—2.05	2.94
Zawichost	1.47	1.85	1.94
Warszawa	1.62	1.88	1.83
Płock	1.27	1.00	1.03
Woda średnia			
	Woda średnia	Stan wody dnia	
		14. IX	15. IX
Tczew	—1.37	1.14	1.14
Łódź	1.97	1.16	1.17
Chełmno	1.38	1.02	1.06
Grudziądz	1.44	1.85	1.84
Kurzebrak	1.85	1.81	1.82
Pieńsk	0.90	0.54	0.85
Czew	0.83	0.58	0.62
Danziger Haupt	3.40	2.64	2.48
Blinlage	2.38	2.38	2.24
Schleusenborst	2.15	2.56	4.44

**Klub Sportowy „Gedania”
 na nowych drogach rozwoju**

Nowy zarząd Klubu z naczelnikiem Stankowskim na czele

W ubiegłą środę wieczorem odbyło się w Domu Polskim w Gdańsku nadzwyczajne walne zebranie Klubu Sportowego „Gedania”, zwołane dla dokonania wyboru nowego zarządu, gdyż dotychczasowy z p. Józefem Schwarzem na czele zgłosił rezygnację. Walne zebranie, w którym udział członków był dość liczny, zagalął pozdrowieniem „Czołem” prezes p. Schwarz, po czym uczczono pamięć zmarłego niedawno członka śp. Siudzika. Następnie powitał p. prezes przedstawiciela Komisarza Gen. R. P. w Gdańsku p. radcę Zalewskiego, kierownika Polskiej Rady Sportowej p. radcę Kolaśńskiego, przedstawiciela wydziału wojskowego p. kmr. Kopecia, przedstawiciela społeczeństwa polskiego p. posła Lendziona i przedstawicieli prasy, reżesa Z. P. K. p. Laskę i wręczył ufundowaną przez P. R. S. nagrodę p. Karbowskiej, która w zawodach podczas ostatniego „Tygodnia wychowania

fizycznego młodzieży polskiej” zdobyła aż trzy pierwsze miejsca.

Z kolei odczytał sekretarz p. Drywa protokół z ostatniego walnego zebrania, a prezes p. Schwarz wyliczył powody, które zmusiły go do ustąpienia, podkreślając, że musi z powodu bojkotu swego przedsiębiorstwa poświęcić swój czas dla utrzymania swego interesu, skutkiem czego niestety nie może oddać się już w całej pełni dla dobra Klubu. Z nim razem ustąpił cały zarząd. W końcu wyraził p. Schwarz życzenie, aby członkowie K. S. Gedania dali przykład karności organizacyjnej i dyscypliny sportowej i aby zebranie odbyło się w atmosferze spokojnej, poważnej i harmonijnej.

Powitawszy jeszcze przybyłego tymczasem na zebranie honorowego prezesa p. Stankowskiego zaproponował na przewodniczącego walnego zebrania p. posła Lendziona, którego też jednogłośnie wybrano. Na

sekretarza powołano do prezydium p. Czarepaniaka, a na lawników p. Dobrzychowskiego i Tischbeina Edmunda.

Obszerne sprawozdanie zarządu z działalności z okresu od 1 marca do 14 września rb. wygłosił prezes p. Schwarz. Sprawozdanie podzielone było na trzy części, a mianowicie administracyjną, gospodarczo-finansową i sportową. Ze sprawozdania tego wynika, że KS Gedania liczy obecnie 435 członków, w tym 310 czynnych, a resztę wspierających. Po omówieniu spraw gospodarczych i finansowych poświęcił p. prezes resztę sprawozdania sprawom sportowym, a mianowicie rozwojowi poszczególnych sekcji, a więc piłki nożnej, lekkoatletycznej, tenisa stołowego, bokserskiej, sekcji pań, sportów zimowych, motocyklowej, młodzieżowej, podkreślając znakomity rozwój poszczególnych sekcji i wypowiadając krytyczne uwagi odnośnie tych, które nie spełniały należycie swego zadania. W końcu podziękował prezes za poparcie zadań Klubu p. min. Chodackiemu, p. radcy Zalewskiemu, p. radcy Kolaśkiemu, p. płk. Sobocińskiemu, pp. posłom Budzyńskiemu i Lendzionowi, księżom: prob. Rogaczewskiemu i Komorowskiemu, ppłk. Rosnerowi, ofiarodawcom z pp. dyr. Wejchertem i Blitkiem na czele a za współpracę inkasentem, wszystkim członkom zarządu i kierownikom sekcji. Sprawozdanie prezesa nagrodzono huczynnymi oklaskami.

W imieniu komisji rewizyjnej wygłosił sprawozdanie p. Wacław Biniakowski, który złożył zarazem wniosek o udzielenie absolutorium ustępującemu zarządowi.

Nad sprawozdaniem zarządu wywiązała się dość ożywiona dyskusja, w której zabierali głos pp. Bawelski, Meisner, Falow, Mirowski, który omówił sprawę szkodliwego tworzenia nowych klubów, które absolutnie nie przyczyniają się do konsolidacji sportu polskiego na Ziemi Gdańskiej, dalej Winiecki, Kubalski, Zdrojewski i Schwarz.

Po udzieleniu ustępującemu zarządowi absolutorium, dokonano wyboru nowego zarządu, w skład którego weszli pp. nac. Stankowski — prezes, Dębowski, Kopecki i poseł Budzyński — wiceprezisi, Karol Rupprecht — sekretarz, Biłyk — skarbnik, Klepinowski — gospodarz, Grabowski i Tad. Winiecki — zastępcy sekretarza, Kazubowski i Gierczewski — zast. skarbnika, Bawelski — zast. gospodarza, dr. Schiller, poseł Lendzion i radca Smulkowski — delegaci, Czesław Winiecki — kronikarz, Tad. Winiecki — referent prasowy, Kopecki — kier. sekcji piłki nożnej, Świętochowski — kier. sekcji lekkoatletycznej, Rudolf — kier. sekcji bokserskiej, — Jesikiewicz — kier. sekcji tenisa stołowego, Tuchołka — kier. sekcji strzeleckiej, Meisner — kier. sekcji motocyklowej, Jadwiga Trocka — kier. sekcji pań, Dobrzychowski — kier. sekcji młodzieżowej, Feder — kier. sekcji sportów zimowych, Urszula Sokołkówna — kier. oddziału młodzieży żeńskiej.

Wreszcie wybrano członkami komisji rewizyjnej pp. Pilarczyka, Kurzyńskiego i Józefa Laskę.

Przy stole zarządu zajęli miejsca nowo wybrani członkowie ścisłego zarządu z p. Stankowskim na czele, który podziękował p. posłowi Lendzionowi za sprawne przewodniczenie, przyrzekając pracować z całym oddaniem dla dobra Gedanii i sportu polskiego, po czym podziękował dotychczasowemu członkowi zarządu za ich działalność, prosząc członków o poparcie obecnego zarządu, o karność i posłuch.

Zabrał jeszcze głos p. radca Zalewski, który wyraził życzenie, aby również na polu sportowym nastąpiła konsolidacja i aby właśnie „Gedania” skupiała w szeregach swych wszystkich sportowców polskich, oraz złożył nowemu zarządowi życzenia owocnej pracy, a klubowi jak najlepszego rozwoju.

Za życzenia te złożył prezes serdeczne podziękowanie, prosząc o dalsze poparcie p. min. Chodackiego, p. płk. Sobocińskiego, p. radcę Kolaśkińskiego, posłów polskich i prasę.

Na tym wyczerpał się porządek obrad, które trwały prawie 4 godziny, po czym prezes zamknął walne zebranie hasłem „Czołem”.

Wielkie powodzenie filmu „Dziesięciu z Pawiaka”

Dowodem wielkiego zainteresowania filmem, wyświetlanym przez PRS są przepelnione publicznością sale. W dniu 14 bm., zgodnie z zapowiedzią przez mikrofon w dniu WF we Wrzeszczu po raz trzeci obraz „Dziesięciu z Pawiaka” cieszył się nie małym powodzeniem. Imprezę tę należy uważać za bardzo miłą i pożyteczną. Serdeczny kontakt między publicznością a p. Ożdyńskim wytworzył atmosferę, w której jednym tchem słuchało się o walkach naszych ojców i braci za wolność Ojczyzny. Miejmy nadzieję, że tego rodzaju imprezy urządzone będą dla poszczególnych ośrodków Polonii gdańskiej częściej. **K. B.**

Ogłoszenie

w sprawie spisów wyborców do Sejmu R. P. na terenie W. M. Gdańska

Wobec zbliżających się wyborów do ciał ustawodawczych Rzeczypospolitej Polskiej, a w szczególności do Sejmu R. P. na podstawie art. 11 Ustawy z dnia 8 lipca 1935 D. U. R. P. nr. 47 poz. 319 z dnia 10 lipca 1935 zarządza spis obywateli polskich, mieszkających na terenie W. M. Gdańska, uprawnionych do głosowania.

Spis ten odbędzie się w dniach od 17 września do dnia 1 października 1938 w Biurze Komisariatu Generalnego R. P. (pokój przy wejściu) w godzinach od 9 rano do 1 po południu i od godz. 17 do 19 wieczorem za wyjątkiem sobót, w którym to dniu rejestracja dokonywana będzie jedynie w godzinach przedpołudniowych. Uprawnionymi do głosowania do Sejmu R. P. są obywatele polscy bez różnicy płci, którzy ukończyli lat 24, nie są pozbawieni praw obywatelskich i zamieszkuje na terenie W. M. Gdańska conajmniej od dnia 12 września 1938 r.

Głosowanie do Sejmu odbędzie się w dniu 6 listopada 1938 r. w Gdyni.

Równocześnie odbędzie się rejestracja wyborców do Senatu R. P.

Prawo wybierania do Senatu będzie przysługiwało z tytułu zasługi osobistej i wykształcenia obywatelom polskim, bez różnicy płci, którzy ukończyli lat 30. Prawo to będą miały następujące kate-

gorie osób na terenie W. M. Gdańska (art. 9 ust. 3 Ustawy z dn. 8 lipca 1935 D. U. R. P. nr. 47 poz. 320 z 10. 7. 1935 r.):

1) z tytułu zasługi osobistej: obywatele, odznaczeni orderem Orła Białego, orderem Virtuti Militari, Krzyżem lub Medalem Niepodległości, Krzyżem Walecznych, orderem Odrodzenia Polski lub Krzyżem Zasługi;

2) z tytułu wykształcenia: a) obywatele, którzy ukończyli szkołę wyższą lub zawodową typu licealnego (liceum pedagogiczne, pedagogium), albo szkołę oficerską lub szkołę podchorążych,

b) obywatele, którzy ukończyli jedną ze szkół równorzędnych z określonymi w ustępie poprzedzającym szkołami albo posiadają stopień oficerski.

Głosowanie do Senatu odbędzie się 13 listopada 1938 r. w Gdyni.

Bilety na przejazd bezpłatny do głosowania do Gdyni zostaną doręczone przed tym tym osobom, które się zarejestrują jako uprawnione do głosowania. Zaznaczam, że w myśl cytowanej ustawy, termin 1 października 1938 r. jest bezwzględnie ostatecznym dla rejestracji.

Gdańsk, dnia 14 września 1938.

Komisarz Generalny R. P. w Gdańsku

Członkowie Z. Z. P. Z. P. przy stole obrad

W dalszym ciągu odbywają się zebrania filii i oddziałów ZZZP celem dokonania wyboru nowych zarządów z powodu konsolidacji związków zawodowych. Zebrania te i wybory odbywają się w atmosferze spokoju i zgody, co dowodzi, że konsolidacja wśród rzesz pracowników polskich znalazła należyte zrozumienie i poparcie.

We wtorek wieczorem odbyło się w sali Domu Akademickiego we Wrzeszczu zebranie miejscowej filii ZZZP, które zagalął prezes filii p. Groth hasłem „Szczęść Boże”. Marszałkiem zebrania, na które przybyło przeszło 150 członków, wybrano jednogłośnie prezesa ZZZP posła Lendziona. Wybory do zarządu filii dały następujący wynik: Edward Groth — prezes, Grabowski — wiceprezes, Kuźniarek — sekretarz, Kalkowski — zast. sekr., Szczepański i Kaman — lawnicy. W dalszym ciągu zebrania wy-

głosili pp. Nełkowski i poseł Lendzion referaty o obecnej sytuacji gospodarczej i sprawach organizacyjnych. W dość ożywionej dyskusji omawiano sprawę wypowiedzenia Polakom coraz częściej mieszkań.

Oddział pracowników pól drzewnych i transportowców ZZZP w Gdańsku odbył swoje zebranie w Domu Polskim w środę wieczorem. Zebranie zagalął prezes oddziału p. Szulc, a marszałkiem wybrano p. posła Lendziona, po czym dokonano wyboru zarządu, w skład którego weszli pp. Szulc — prezes, Badziąg — wiceprezes, Czaja — sekretarz, Górski — zastępca sekretarza. Z kolei wygłosił referat p. Nełkowski, a na zakończenie zebrania odbyła się dyskusja, podczas której poruszono szereg spraw, dotyczących się możliwości zarobkowych pracowników pól drzewnych.

Exequatur dla konsula czesko-słowackiego w Gdańsku

Pan Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej udzielił exequatur p. Józefowi Pavlowsky'emu jako konsulowi Republiki Czechosłowackiej z siedzibą w Gdańsku.

Z portu gdańskiego

DROBNICA DLA DALEKIEGO WSCHODU

Dnia 14 września wszedł do portu gdańskiego angielski statek „Bellerophon” o pojemności 5709 nrt. Statek przybył z Liverpool dla załadowania w porcie gdańskim 400 t drobnicy dla Azji wschodniej.

RUCH W PORCIE GDAŃSKIM W DNIU 14 WRZEŚNIA

W dniu 14 września weszło do portu gdańskiego 18 statków o łącznej pojemności 16 436 NRT. W tym było według bander statków niemieckich i szwedzkich po 4, norweskich 3, duńskich 1fińskich po 2 oraz po jednym statku polskim, angielskim i greckim.

Praca portu gdańskiego w czasie od 4—11 września br.

Obrót towarowy portu gdańskiego wyniósł w okresie sprawozdawczym według statystyki kolejowej 97 233 t, mianowicie 79 567 t w wywozie i 17 666 t w przywozie. Kolejną dowieziono do portu gdańskiego celem ekspedycji morskiej 52 378 t węgla, 10 424 t drzewa, 2 665 t zboża, 2 057 t żelaza, 193 t produktów naftowych, 11 845 t innych towarów. Wysyłka kolejowa towarów przywiezionych drogą morską obejmowała 15 685 t nawozów azotowych, 10 t żelaza oraz 1 941 t innych towarów.

Ze sportu

MECZ PIŁKI NOŻNEJ SPORTVEREIN SCHUTZPOLIZEI — GEDANIA.

W najbliższą niedzielę, 18 bm. rozegrany zostanie mecz punktowy między drużynami ligowymi Sportverein Schutzpolizei a K. S. Gedania. Mecz ten odbędzie się o godz. 15 na boisku policji gdańskiej we Wrzeszczu.

Gdynia

Przedstawicielstwo „GAZETY POMORSKIEJ” w Gdyni — ul. Min. Kwiatkowskiego, gmach Paged'u, tel. nr. 15-44.

— P. K. O. oddział w Gdyni, ul. 3 Maja 29, tel. 39-56. Kasy czynne 8—13 i 17—19.

REPERTUAR KIN:

MORSKIE OKO: Najwesejsza polska komedia „Paweł i Gawel”, w roli gl.: Budo, Dymsha i Grosówna.

LIDO: „Przygoda w Szanghaju”.

POLONIA: Polski film pt. „Pierwsza Brygada”.

BAJKA: „Ostrożnie profesorze”.

MIRAŻ (Orłowo): „Robert i Bertrand” — czyli „Dwaj złodzieje”.

ZORZA (Grabówek): „Ada to niewypada” — na scenie rewia pt. „Stoisko humoru”.

LILY (Chylonia): „Niezwyrodniany Bill”.

Notatki kronikarza

— Hak kranu portowego rozdarł robotnikowi nogę. Podczas pracy przeładunkowej w porcie pracownik firmy „Warta” 33-letni St. Grzybowski został zaczeplony przez hak kranu portowego, który właśnie unosił się w górę. Robotnik doznał rany dar- tej lewej nogi. Opatrzył go pogotowie.

Wyjazd statku „Batory”

Wczoraj o godz. 20-tej wyszedł z Gdyni w kolejny swój rejs do Nowego Jorku transatlantyk polski m. s. „Batory”.

Na pokładzie statku wyjechało około 550 podróżnych; poza tym zabrano ładunek drobnicy i pocztę.

Przyjazd „Batorego” do Nowego Jorku spodziewany jest dnia 25 bm., a powrót jego do Gdyni dnia 8 października.

Z życia organizacyjnego szoferów

W niedzielę, dnia 11 bm. w lokalu ZPZZ w Gdyni odbyło się organizacyjne walne zebranie szoferów i pracowników samochodowych. Zebrani jednogłośnie postanowili przystąpić do Zjednoczenia Polskich Związków Zawodowych i wybrali zarząd oddziału w następującym składzie:

Prezes: Górski Franciszek, wiceprezes: Porożyński Zygfryd, sekretarz: Wiśniewski Jan, zastępca sekretarza: Anzel Jan, skarbnik: Mielniński Leon, zastępca skarbnika: Góziński Franciszek.

Kościernyna

— Lipusz — podziękowanie dowódcy Komp. O. N. Dowódca lipuskiej Kompanii O. N. ogłosił następujące piękne podziękowanie za serdeczne powitanie oddziału O. N. w dniu 11 bm.

„W imieniu własnym i żołnierzy składam serdeczne podziękowanie inicjatorom i organizatorom, a następnie całemu społeczeństwu lipuskiemu, które czymkolwiek: w jakikolwiek sposób przyczyniło się do uświetnienia uroczystości powitania i przyjęcia swoich rodaków-żołnierzy powracających z ćwiczeń letnich w swe rodzinne progi. Aktem tego powitania daliśmy najpełniejszy wyraz głębokiej a serdecznej spójni, łączącej cywilę z szarym mundurem. — Aktem tym spełniście wolę nas wszystkich i pragnienie wszystkich nas, upowszechnione w szeroko pojętym hasle: „Naród z armią, armia z narodem”. Pamiętajmy, że tylko wspólny i solidarny wysiłek, tylko zgodny ramie przy ramieniu marsz najpewniej i najprędzej wywalczy nam nowe, wielkie Jutro.

D-ca lipuskiej komp. O. N.”

Na froncie wyborczym

Zjazd przewodniczących 13 obwodów O. Z. N. w Toruniu

W dniu 14 bm. odbył się w Toruniu w lokalu okręgu pomorskiego O. Z. N. zjazd przewodniczących 13 obwodów Obozu Zjednoczenia Narodowego na Pomorzu, zwołany w związku z wyborami do izb ustawodawczych.

Zjazdowi przewodniczył przewodniczący okręgu pomorskiego mec. Tomaszewski, który też w dłuższym referacie omówił wytworzoną rozwiązaniem Sejmu i Senatu sytuację oraz wolę Obozu Zjednoczenia Narodowego wprowadzenia do izb ustawodawczych swej większości,

Pierwsze zarządzenie przedwyborcze na terenie Gdyni

W związku z wyborami do Sejmu i Senatu, mającymi się odbyć w dniu 6 i 13 listopada br. Komisariat Rządu wzywa wszystkich prowadzących książki meldunkowe na terenie administracyjnym m. Gdyni do sprawdzenia takowych i ustalenia, czy wszystkie osoby figurujące w książkach meldunkowych jako stali mieszkańcy rzeczywiście zamieszkują w nieruchomościach przez nich administrowanych, jak również

by móc przystąpić do realizowania tez programowych Obozu.

Po przemówieniu mec. Tomaszewskiego referat organizacyjno-polityczny wygłosił red. Bagiński.

W ożywionej dyskusji, w której zabierali głos niemal wszyscy obecni przewodniczący obwodów, ustalono wytyczne planu akcji wyborczej na Pomorzu.

W najbliższych dniach odbędą się zjazdy przewodniczących pozostałych obwodów O. Z. N. na Pomorzu

czy wszyscy mieszkańcy danego domu dopełnili obowiązku meldunkowego.

Sprawdzenie książek meldunkowych winno nastąpić w nieprzekraczalnym terminie do dnia 17 września br.

Komisariat Rządu uprzedza, że winni niezastosowania się do niniejszego wezwania karani będą w trybie postępowania karno-administracyjnego.

Pracownicy gastronomiczni w Gdyni opodatkowują się na dozbrojenie armii

Dn. 13 bm. o godz. 12 w nocy odbyło się zebranie dyskusyjne pracowników gastronomicznych, zatrudnionych w gdynińskich kawiarniach i cukierniach, na którym po wyczerpaniu dyskusji i załatwieniu spraw natury zawodowej, zebrani wysłuchawszy krótkiego referatu sekretarza Związku na temat ważności i obowiązku dalszego zbierania ofiar na rzecz dozbrojenia Armii, postanowili jednogłośnie zarobek z jednego dnia pracy, a mianowicie z pierwszego czwartku po pierwszym październiku ofiarować na ten cel. Poza tym postanowiono w dalszym ciągu pamiętać o puszkach K.K.O., które są rozmieszczone w każdym przedsię-

biorstwie gastronomicznym i dołożyć starań, ażeby puszki te jaknajprędzej zapełnić.

W dniu 15 bm. odbędzie się podobne zebranie pracowników, zatrudnionych w kabaretach i dancjach, na którym zebrani niewątpliwie pójdą śladami swych kolegów i również poza stałym zbieraniem do wspomnianych puszek, ofiarują jeden dzień pracy na cel, który ogółowi gdynińskich kelnerów przyniesie świadomość spełnionego obowiązku obywatelskiego i poza tym przyczyni się do zajęcia należytego miejsca wśród innych ofiarodawców.

„Dar Pomorza” w wyruszył w 7-miesięczną podróż ćwiczebną Uroczystość pożegnalna w Gdyni

Wczoraj w południe opuścił Gdynię, udając się w 7-miesięczną podróż ćwiczebną do portów środkowej Ameryki, żaglowiec szkolny polskiej marynarki handlowej „Dar Pomorza”. Na pokładzie statku wyruszyło w szeroki świat 70 wychowanków Państwowej Szkoły Morskiej oraz jungów.

Jak corocznie z okazji wyjazdu statku odbyła się na pokładzie uroczystość pożegnalna z udziałem przedstawicieli władz i rodzin młodych marynarzy. Gości przewieziono na statek, zakotwiczony w pobliżu basenu jachtowego, holownikiem. Na pożegnaniu obecni byli dyr. departamentu morskiego Moździeski, radca M. P. i H. Gebethner, dyrektor Urzędu Morskiego Łęgowski, przedstawiciele Związku Armatorów, ciało pedagogiczne Państw. Szkoły Morskiej w komplecie z dyr. Koską na czele i liczni członkowie rodzin wyjeżdżającej na statku młodzieży. Minister Przem. i Handlu Roman nadesłał depezę, w której

serdecznie żegna statek i jego młodą załogę, życząc jej pomyślnych wyników pływania.

Przed rozpoczęciem oficjalnej części uroczystości, pożegnał się ze swymi wychowankami dyr. Kosko, udzielając im na drogę szeregu ważkich wskazówek. Następnie kapelan okrętowy ks. Głowczewski odprawił na pokładzie mszę św., po czym przemówienie wygłosił dyr. dep. Moździeski. Po ogólnym pożegnaniu z rodzinami,

Sensacyjna walka o tytuł „króla żelaza” w Gdyni Dwaj fenomenalni siłacze — mat Radwan i Ursus Piątkowski spotykają się na ringu w Gdyni

Nie małą sensację w kołach gdynińskich miłośników sportu wywołała zapowiedź walki pomiędzy dwoma siłaczami o stalowych muskułach, matem mar. wojennej Radwanem i Ursusem Piątkowskim, którzy

spotykają się na ringu na Dwercu Morskim w sobotę, 17 bm. o godz. 20.

Oba nazwiska są nie tylko szeroko znane w Polsce, ale i za granicą. Ursus Piątkowski ma za sobą bogatą kartę sportową, występując jako zapaśnik w różnych krajach i odnosząc wiele sukcesów. Walczył on m. in. z olbrzymem Garkowienką, uzyskując wynik nie rozstrzygnięty. Obecnie produkuje się zginającym sztab żelaznych, rozrywaniem łańcuchów itp.

Co do Radwana, odbywającego służbę w marynarce wojennej, to wyczynił jego są w Gdyni tak popularne, że nie trzeba o nich wspominać. Radwan łamie w palcach 1-groszówki, przegryza 12-calowe gwoździe itd. Nic więc dziwnego, że walka dwóch siłaczy tej miary budzi ogromne zainteresowanie.

Organizacja zawodów spoczywa w rękach K. S. „Kotwica”.

Puck

— Poradnia nad Matką i Dzieckiem czynna jest we wtorki i piątki od godz. 14 do 16. Higienistka urządza codziennie od godz. 8,30 do 10 i od 15,30 do 17.

— Zawiadamiamy Szan. naszych Czytelników, że przedstawicielstwo „Gazety Pomorskiej” na Puck powierzyliśmy p. Janowi Jastrzębskiemu przy ulicy Mestwina 4. Administracja czynna jest przez cały dzień.

— Rejestracja rocznika 1920. Do końca bm. odbywa się w Zarządzie Miejskim w Pucku, w pokoju nr. 3 rejestracja wojskowa rocznika 1920. Dla uniknięcia wysokich kar, jakie nakładane będą za nie zgłoszenie się do rejestracji, obowiązani winni zgłaszać się w terminie wyżej oznaczonym w Zarządzie Miejskim pokój nr. 3 celem ujęcia ich do ewidencji.

Straszny wypadek motocyklowy na szosie z Gdyni do Rumii

Rozerwany na strzępy marynarz zginął na miejscu. — Drugi dogorywa w szpitalu

W środę około godz. 11 wieczorem na szosie z Gdyni do Rumii wydarzyła się straszna katastrofa motocyklowa, której ofiarami padli piekarz okrętowy 22-letni Franciszek Klawikowski i pomocnik kucharza okrętowego 25-letni Benon Wiszowski — obaj ze statku szkolnego „Dar Pomorza”.

W przeddzień odjazdu żaglowca w kilkumiesięczną podróż zamorską, Klawikowski i Wiszowski zamierzali udać się do Tczewa, aby pożegnać się z rodzinami. Zwolnili się ze statku w godzinach popołudniowych, mimo jednak posiadania środka lokomocji w postaci motocyklu, nie wyruszyli w podróż natychmiast, lecz wstąpili najprzód w Gdyni na wódkę. Libacja przeciągnęła się do wieczora. Wtedy dopiero obaj koleździ, w stanie mocno już nietrzeźwym, wsiedli na motocykl i ruszyli w drogę, ale widocznie zmienili pierwotny zamiar, gdyż zamiast w stronę Tczewa, pojechali w kierunku odwrotnym, do Rumii, gdzie prawdopodobnie mieli znajomych.

Lekkomyślna ta wyprawa po pijanemu, zakończyła się tragicznie. Jazda odbywała się w szalonym tempie i w dodatku bez świateł. Na szosie Gdynia—Rumia na zakręcie w okolicy Cisowej motocykl z całego rozpedu wpadł na przejeżdżające tamtędy wozy z drzewem.

Skutki zderzenia były straszne. Klawikowski został dosłownie rozerwany na strzępy, ponosząc śmierć na miejscu. Jedną jego nogą pozostała na zdruzgotanym mo-

tocyklu, poszarpany tułów zaś odrzucony daleko na szosę. Drugi motocyklista, Wiszowski doznał złamania podstawy czaszki i ogólnych ciężkich potłuczeń, tak że w stanie niemal beznadziejnym odstawiono go do szpitala, gdzie walczy ze śmiercią.

Obaj marynarze byli dobrymi fachowcami i ludźmi naogół spokojnymi. Tragiczny wypadek, który tak lekkomyślnie spowodowali, wywołał wśród ich przełożonych i kolegów szczery żal i przygnębienie.

Feralna budowla Dwóch robotników spadło z rusztowania — jeden walczy ze śmiercią

W ciągu jednego dnia przy budowie gmachu szkoły powsz. nr. 14 na ul. Dembińskiego wydarzyły się aż dwa nieszcześliwe wypadki.

Robotnik Walenty Białecki lat 40 podczas ustawiania rusztowania spadł z wysokości 8 metrów na ziemię. Skutkiem upadku

nastąpił wewnętrzny wylew krwi i silny wstrząs mózgu. W stanie groźnym odstawiono go do szpitala.

Z tego samego rusztowania spadł wkrótce potem inny robotnik, 28-letni Antoni Lutyński, odnosząc złamanie stopy. Skierowano go do badania rentgenowskiego.

Świadectwo majstra wojskowego równoznaczne z dyplomem mistrzowskim

Z posiedzenia zarządu Zw. Izb Rzemieślniczych R. P.

W dniu 13 b. r. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Izb Rzemieślniczych R. P. na którym omawiana była, między innymi, sprawa kształcenia terminatorów przez majstrów wojskowych. Zarząd Związku Izb wyraził opinię, że skoro art. 145 prawa przemysłowego uznaje świadectwo złożenia egzaminu przed komisją egzaminacyjną dla majstrów wojskowych za dowód uzdolnienia zawodowego do samodzielnego prowadzenia rzemiosła, należy — z uwagi na wysoki poziom przygotowania praktycznego i teoretycznego majstrów wojskowych, uważać świadectwo majstra wojskowego za równoznaczne z dyplomem mistrzowskim określonego rzemiosła. Z tego wynika, że majstrowie wojskowi korzystają winni z uprawnień przysługujących posiadaczom dyplomu mistrzowskiego, upoważniającego do samodzielnego prowadzenia rzemiosła i do kształcenia terminatorów.

Postanowienie to powziął Zarząd Związku, celem umożliwienia licznej rzeszy pracowników cywilnych, pracujących w war-

szatach wojskowych składania egzaminu czeladniczego i uzyskania w ten sposób normalnego dowodu uzdolnienia do samodzielnego prowadzenia rzemiosła.

Opinia powyższa przesłana została Ministerstwu Przemysłu i Handlu.

Dopomóż ociemniałym choćby najskromniejszym datkiem w dniach ogólnopolskiej zbiórki 17, 18 i 19 bm.

Zmiana wysokości składek w inwalidzkim ubezpieczeniu robotników rolnych

Ustawą z dnia 30 lipca 1938 r. (Dziennik Ustaw R. P. z dnia 6. 8. 38 r. nr. 56 poz. 446) uległa zmianie wartość znaczków inwalidzkich w ubezpieczeniu robotników rolnych (Ubezpieczalni Krajowej w Poznaniu), a mianowicie podwyższono: znaczki I klasy z 30 gr na 40 gr, znaczki II klasy z 45 gr na 60 gr, znaczki III klasy z 60 gr na 80 gr, znaczki IV klasy z 75 gr na 1,— zł, znaczki V klasy z 90 gr na 1,20 zł.

Znaczki o wyższej wartości obowiązują od dnia 6 sierpnia 1938 r. (data ogłoszenia ustawy); kolorem i wyglądem zewnętrznym nie różnią się one od dotychczasowych z wyjątkiem nadruku wartości znaczków.

Nowych tabel inwalidzkich Ubezpieczalni Krajowej nie wyda, ponieważ klasy znaczków inwalidzkich obowiązują jak dotychczas.

Urzędy pocztowe zostały już zaopatrzone w znaczki inwalidzkie nowej wartości.

Ubezpieczalnia Krajowa zwraca uwagę zainteresowanym, ażeby za czas od 6. 8. 38 r. uiszczali składki wyłącznie znaczkami

Sukcesy polskiej radiofonii

W ciągu 4 lat przybyło 619.750 zbonetów radiowych

Inaczej traktuje się dziś sprawę rozpręstrzenia sieci odbiorników radiowych niż przed kilka laty, kiedy ekryznka radiowa była uważana za „lepszy gramofon” i świadczyła wybitnie o zamożności tej posiadacza. Głód radia dziś powszechnie obserwowany jest dowodem daleko poważniejszego stosunku do radia, tego instru-

mentu kultury, oświaty, ważnego czynnika w życiu rodziny, społeczeństwa i państwa.

Rozwój radiofonizacji zawdzięcza się coraz to wzmagającemu się uświadomieniu w tym kierunku dzięki celowej i intensywnej propagandzie, żywej akcji wielu społecznych działaczy i licznemu zespołowi ludzi, zrzeszonych w Społecznym Komitecie Radiofonizacji Kraju. Sukcesy pracy na tym polu pozwoliły nam przewyższyć nawet osiągnięcia zagranicy.

Jeśli weźmiemy stan abonentów Polskiego Radia w dniu 1 stycznia 1934 r. (311.287 abonentów) za sto, to na dzień 1 maja 1938 r. otrzymamy dokładnie 199 proc. wzrostu abonentów Polskiego Radia, czyli w ciągu czterech lat przybyło Polskiego Radia 619 tysięcy 750 abonentów.

Równocześnie stan nasycenia odbiornikami radiowymi wzrósł z 9,4 do 27,1 odbiorników na 1000 osób ludności, a jeden odbiornik przypadł 1 stycznia 1934 r. na 106 osób, podczas gdy 1 maja 1938 r. już tylko na 37 osób.

Te wyniki akcji radiofonizacji kraju udało się osiągnąć dzięki współdziałaniu całego szeregu środków, a mianowicie: intensywnej akcji propagandowej prowadzonej przy pomocy czynników społecznych, reorganizacji programu radiowego, dostosowanego do potrzeb nowych abonentów radia, oraz intensywnej rozbudowy sieci stacji nadawczych, co stwarza nawet dla średnio zamożnych abonentów radia dogodne warunki odbierania audycji radiowych na proste i tanie odbiorniki.

Z ruchu wydawniczego

Francuskie okrety o polskich nazwach

Interesująca wiadomość na powyższy temat znajdujemy w II-im z kolei numerze „Archiwum Heraldycznego” czasopisma poświęconego Rycerstwu Polskiemu, heraldyce, stragistyce i genealogii, którego redakcja mieści się w Warszawie przy ul. Królewskiej Nr. 29. Okazuje się, że polskie nazwy francuskich okretów utrzymują się od roku 1808 Numer otwiera motto zaczerpnięte z „Miedzomorza” Stefana Żeromskiego. Następnie znajdujemy szereg ciekawych artykułów, jak np. „Gdzie znajdowała się twierdza „Kazimierzów” — „Generał Hipolit Bleszyński” — „Upadek miasta Suraz” „Debata w sejmie nad majątkiem powstańca Kościuszkowskiego”. Poza tym numer zawiera spis wojewodów malborskich oraz spis szlachty polskiej.

Ważne dla emerytów i rencistów kolejowych oraz wdów i sierot po kolejarzach

Wszystkie dowody tożsamości osoby, staro typu (oprawione w zielone płótno lub granatowy karton) nawet, gdy mają jeszcze wolne rubryki do prologaty, podlegają z dniem 31 grudnia 1938 r. wycofaniu. Wzajemian wyda Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych dowody nowego wzoru, oprawione w zieloną skórę.

Pisemne podania o wymianę należy wnieść do Biura Personalnego D. O. K. P. Toruń wyłącznie za pośrednictwem poczty lub jednostek służbowych. Osobistych zgłoszeń do Dyrekcji emerytów zamieszkałych poza Toruniem, Dyrekcja nie uwzględni. Do po-

dań należy dołączyć: 1) stary dowód, 2) kwit kasy stacyjnej na opłatę po 60 gr za każdy dowód, 3) fotografię wymiaru 37 razy 52 mm, wykonaną na jasnym tle z odkrytą głową, własnoręcznie podpisaną u dołu przez właściciela.

Terminy wnoszenia podań do Dyrekcji są dla nazwisk o literach początkowych: A do I mies. wrzesień, J do R październik i S do Z listopad 1938.

Dla prologatów nowych dowodów wydanych w latach 1937 na 1938, obowiązują te same zasady i terminy, przy czym o prologatę należy wnieść osobne podania.

Tabela loterii

NIEURZĘDOWA z dnia 15 września

I i II ciągnięcie GŁÓWNE WYGRANE

Stala dzienna wygrana zł. 5.000 pada na nr. 85161

Zi. 15.000 na nr. 9864
Zi. 10.000 na nr. 53950 105779
Zi. 5.000 na nr. 102459

Zi. 2.000 na nr. 75883 83875 84218 97174
95114 105503 109708 117417 125820 142337 144819 150858

Zi. 1.000 na nr. 3110 5472 10143 10572 17089
31892 33478 37585 41377 49034 53979 55919 56240
61787 66821 73254 81283 86495 87453 93471 100304
100645 104754 104930 110957 111777 115326 115943
128320 141726 144444 146497 147745 148224

914 58248 89 462 95 665 755 515 63 80
39002 122 276 723 32 47 947 64
60012 66 83 113 214 300 552 59 611 726
981 61143 44 237 381 532 62305 63 543
63 641 706 933 63033 176 566 64328 565
623 895 911 65208 74 39 641 54 766 75
66082 171 93 511 667 67219 326 495 514
17 38 41 709 52 70 970 93 68043 151 364
432 63 509 30 45 681 714 39 41 849 952 71
69098 147 222 304 549 620 87719 56852
70281 307 35 69 404 537 815 22 935 45
71095 189 484 5223 98 607 4 47 751 841
72130 49 206 301 532 628 56 742 59 71 99
73002 25 33 45 253 306 84 427 51 617 608
15 700 923 59 74097 126 241 327 65 67 489
522 761 73 75013 37 50 163 278 390 94
99 749 812 912 44 85 73
76138 256 309 419 519 570 60 702 836 993
77039 158 350 56 583 670 733 824 26 943
78143 97 292 458 72 97 601 764 70 845
951 79 79126 211 376 408 14 758 67 878
905 60 78

Wygrane po 250 zł

24 69 244 555 524 45 8 637 769 91 806 21
1124 269 63 765 80 802 955 79 2123 215
346 49 73 457 77 534 746 845 3007 63 144
212 80 97 339 47 435 641 86 894 924 80
4035 301 59 9 6439 553 612 716 83 920 5011
93 98 109 72 74 69 84 390 573 634 81 83
722 81 85/ 6033 162 217 361 517 27 622 20
34 46 860 957 7121 2 628 32 87 233 346
81 572 903 6 58 8035 88 272 77 318 424
607 86 822 71 89 9007 167 73 262 310 15
71 501 17 61 65 670 702 999
10007 155 446 66 657 962 11086 99 174
208 17 63 4 507 65 828 40 60 983 12025
27 54 310 20 30 401 13 90 521 31 67 616
800 992 13021 43 56 77 232 97 99 313 479
74 9876 14047 137 222 28 401 16 645 619 789
74 9876 14047 137 222 28 401 16 645 619 789
855 15165 208 366 90 412 19 545 68 715
901 16069 187 426 75 94 838 71 985 17013
125 256 496 581 607 51 701 99 892 18007
5 107 38 381 410 60 603 68 89 842 19070
158 318 71 94 433 502 17 83 624 723 896 967
20156 202 34 315 444 93 518 79 804 64
938 60 67 21176 92 395 427 42 623 54 57
95 754 816 53 22067 139 38 223 443 523
77 725 861 23094 319 21 423 531 40 41 92
679 745 24005 81 133 68 374 428 507 817
25141 72 21 9447 515 762 59 87 26177 216
37 357 59 438 517 772 24 941 27098 121
269 349 97 703 812 87 940 25064 86 134
432 420 534 92 86 609 29042 249 340
62 85 694 714 849 92 929 56 94
30057 243 46 51 334 86 514 783 813
31032 93 100 68 338 11 455 510 677 759
65 85 812 16 900 32 33 78 32100 81 201
751 845 954 69 35115 21 38 415 76 628
906 47 36185 2332 397 422 64 66 560 720
60 70 858 37036 163 251 444 591 708 25
841 935
38143 280 406 29 512 72 763 99 883 980
39000 61 115 62 325 85 462 580 614 800
59 60 73 939 63
40115 47 254 366 93 539 622 66 84 768
859 41018 253 55 86 393 427 93 506 621
74 42149 255 59 87 90 355 59 412 27 89
93 523 55 624 700 56 86 91 902 43040 152
231 61 63 418 73 546 612 44168 99 270 82
49 29 510 56 65 95 647 59 722 55 815
38 43 52 903 43 45150 61 212 21 383 84
610 757 79 40669 173 332 416 86 566 616
59 93 714 8 84 47026 145 81 243 52 65
350 422 648 974 48236 37 48 411 653 905
49135 38 56 206 316 64 633 63 65 754 65
852 907 15
50085 103 217 327 544 84 93 99 620 92
964 51044 140 67 250 90 333 404 41 631
53 791 830 921 41 52060 83 320 358 421
526 66 926 66 53028 180 338 76 82 441
529 54228 545 75 622 859 55013 126 93
211 355 448 523 60 712 60 865 56197 213
87 308 430 61 580 852 77 57151 717 52

Wygrane po 250

914 58248 89 462 95 665 755 515 63 80
39002 122 276 723 32 47 947 64
60012 66 83 113 214 300 552 59 611 726
981 61143 44 237 381 532 62305 63 543
63 641 706 933 63033 176 566 64328 565
623 895 911 65208 74 39 641 54 766 75
66082 171 93 511 667 67219 326 495 514
17 38 41 709 52 70 970 93 68043 151 364
432 63 509 30 45 681 714 39 41 849 952 71
69098 147 222 304 549 620 87719 56852
70281 307 35 69 404 537 815 22 935 45
71095 189 484 5223 98 607 4 47 751 841
72130 49 206 301 532 628 56 742 59 71 99
73002 25 33 45 253 306 84 427 51 617 608
15 700 923 59 74097 126 241 327 65 67 489
522 761 73 75013 37 50 163 278 390 94
99 749 812 912 44 85 73
76138 256 309 419 519 570 60 702 836 993
77039 158 350 56 583 670 733 824 26 943
78143 97 292 458 72 97 601 764 70 845
951 79 79126 211 376 408 14 758 67 878
905 60 78

CIĄNIENIE III

Wygrane po 250

2 147 74 240 376 420 527 80 631 33 741
78 971 75 1012 68 297 567 2031 179 236
394 417 672 707 97 800 950 3267 409 500
669 70 26 958 4097 199 391 93 99 5005

Losy IV-ej klasy

są jeszcze do nabycia w szczęśliwej kolekturze
W. KAFTAL i Ska
Bydgoszcz, Jagiellońska 2. Gdynia, 10-go Lutego 5.

234 318 40 6005 49 144 397 445 89 7043
18 309 24 481 663 706 844 53 86 902 117
8062 120 244 311 431 30 538 627 721 9270
8667 711 800 60 63 923
10124 255 330 478 505 607 26 31 36 56 71
11033 139 70 230 70 97 379 414 782 98
817 12121 336 736 61 910 13128 360 400 13
41 513 756 832 14023 87 176 236 617 115
15073 92 255 334 417 798 866 16132 289
304 12 43 84 444 812 16 86 967 17220 40
20775 863 959 70 21193 266 76 461 564
721 933 22604 53 401 39 622 774 23064
130 400 572 846 24036 719 880 968 25171
401 26109 70 473 584 602 27323 541 28022
128 707 17 942 81 29067 93 158 75 554 743
906

IV ciągnięcie GŁÓWNE WYGRANE

Stala dzienna wygrana zł. 20.000 na nr. 155280

Zi. 25.000 na nr. 62660
Zi. 15.000 na nr. 17466 36330
Zi. 10.000 na nr. 12215 25018 113597

Zi. 5.000 na nr. 53846
Zi. 2.000 na nr. 13030 19770 26386
77534 91000 101655 107420 115414 121197
123225 120225 140986 143229 144047 147935 151561

Zi. 1.000 na nr. nr. 483 3360 3715 6861
7488 12022 18142 19622 26684 30930 31255
33175 33596 43758 58972 59700 61843 66212
69589 77150 77641 78880 82166 85513 100513
101092 104509 106102 109813 110960 111528 138508 150425 152132 152417 154102

Wygrane po 250
388 606 90 837 95 90 1003 7 117 31 339
2097 187 411 684 940 3096 188 203 396

Czy pracownik, który spisuje akty jest pracownikiem umysłowym?

Najwyższy Trybunał Administracyjny wydał ostatnio ciekawe orzeczenie, w którym uznał, że za pracownika umysłowego może być uznana nie tylko osoba, która opracowuje treść pism, ale także osoba, spełniająca czynności pomocnicze, jak pisanie na maszynie, prowadzenie rejestrów pism, wpływających do kancelarii i z niej wychodzących, inkasowanie należności itp. czynności, wymagające z reguły więcej wysiłku umysłowego niż fizycznego.

Nie jest jednak pracownikiem umysłowym osoba, która przeważnie np. zszywa lub spisuje akty, zaopatruje je w pieczęć itp. a tylko dorywczo lub ubocznie spełnia czynności o przewadze czynnika umysłowego.

Przybywa coraz więcej szpitali radiofonizowanych

Radio przynosi wiele pożytku chorym. W wielu szpitalach zainstalowano już radio z funduszy państwowych, samorządowych, z darów społeczeństwa i jednostek. Ostatnio odbyła się uroczysta inauguracja instalacji radiowej w szpitalu miejskim w Poznaniu. Jest to największy szpital w Polsce zachodniej, rocznie bowiem przewija się przezeń ponad 7.000 chorych. Dzięki znacznej subwencji Zarządu Miasta Poznania i staraniom Dyrektora szpitala urządzono wielką centralę odbiorczą, umożliwiającą również nadawanie nabożeństwa z własnej kaplicy szpitalnej, własnych odczytów i koncertów z płyt. Centrala ta zasilą 35 głośników, rozmieszczonych na salach. Każdy głośnik może być dowolnie zcisnany lub dowolnie wyłączany na życzenie chorych.

Groteski dawnego prawa

Felieton dla radiostuchaczy

Dn. 17 września o godz. 16.45 Henryk Olczewski w felietonie radiowym opowie słuchaczom o zabawnych i pełnych komizmu, dla dzisiejszych pojęć, ustawach i zwyczajach, jakie istniały w dawnym prawodawstwie. Prelegent opiszę procesy przeciw zwierzętom i przedmiotom, groteskowe kary, jak np. zanurzanie w smole i osypywanie pierzem, lub jazda tyłem na osie, itp. Felieton nosi tytuł: „Groteski dawnego prawa“.

Notowania giełdowe

NOTOWANIA GIEŁDY
ZBOŻOWO - TOWAROWE W BYDGOSZCZY
z dnia 14 września 1938 roku

Zboże. Pszenica 18.75—19.25; żyto 13.50—14.00; jęczmień: 673-678 g. l. 14.50—14.75; 644-650 g. l. 14.00—14.25; Owies 14.00—14.25

Przetwory młynarskie. Mąka pszenna gat. I wyściągowa 0—30 proc. wł. w. 36.00—38.50; I 0—50 proc. wł. w. 38.00—33.50; IA 0—65 proc. wł. w. 30.50—33.00; razowa 0—95 proc. wł. w. 24.50—26.50; mąka żytnia: gat. I 0—65 proc. wł. w. 22.50—22.45; razowa 0—95 proc. wł. w. 18—20.50; mąka żytnia 70 proc. eksp. na wywóz do W.M. Gdańska 22—22.50; otręby pszen. z przem. stand. 11.25—11.75; średn. 11.75—12.25; grube 12.50—13.00; otręby żytnie z przem. stand. 10—50—11.00; otręby jęczmieńne 11.00—11.75; kasza jęczmieńna krajana wł. w. 23.50—26; wł. w. 23.50—26; perłowa wł. w. 31—37.

Strączkowe, oleiste, koniuczyny, nasiona i inne. Groch Wiktorja 22.00—27.00, zielony (Folgera) 23 27; rzepak ozimy bez warka 41.50—42.50; rzepak ozimy bez warka 38.50—39.50; slemię lniane 47—49; mak niebieski 58—62; gorczyca 33—35.

Pastwne i inne: Makuchy: Inlane 21.50—22.00; rzepakowe 13.25—14; grut sojowy 23.25—23.50; ziemniaki fabryczne za kg proc. franco fabryka 0,17½—0,18; słoma żytnia luzem 3—3.50; słoma żytnia prasowana 3.50—4; siano nadnoteckie luzem — nowe 4.75—5.50; siano nadnoteckie prasowane — nowe 5.75—6.50.

Hallo, tu Polskie Radio!

Piątek, 16 września
PROGRAM OGÓLNOPOLSKI

6.15 Audycje poranne. 7.15 Koncert poranny w wykonaniu Orkiestry Salenowej Rozgłośni Poznańskiej. 8.00 Audycja dla szkół. 11.00 Audycja dla szkół: „Ten, który odważył się być mądrym” — słuchowisko dla dzieci. 11.30 Fragmenty z oper Bizeta —

11.57 Sygnał czasu i hejnał z Krakowa. 12.03 Audycja południowa. 13.15 Audycja dla dzieci: Bajki — wygl. Mariusz Maszyński. 15.30 Rozmowa z cho rymi Ks. kapelana Michała Rekaśa (ze Lwowa). 15.45 Wiadomości gospodarcze. 16.00 Koncert ork. mandolinistów „Kaskada”. 16.45 W kraju dzikiego konika — pogadanka. 17.00 Muzyka taneczna — płyty. W przerwie: Program na jutro. 18.00 Chemia a zagadka życia — pogadanka. 18.10 „Czarny ekspres” — audycja muzyczno-słowna. 18.45 Nowości literackie omówi Stanisław Adamczewski. 19.00 Koncert kameralny. 19.25 Pogadanka aktualna. 19.35 „Wspomnienia z wakacji” — koncert rozrywkowy. 20.45 Dziennik wieczorny. 20.55 Pogadanka aktualna. 21.00 Audycja dla wsi. 21.10 Muzyka Lekka w wykonaniu Ork. Lwowskiej. 21.50 Wiadomości sportowe. 22.00 Koncert symfoniczny w wyk. Ork. P. R. pod dyr. Grzegorza Fitelberga. 22.55 Przegląd prasy. 23.00 Ostatnie wiadomości dziennika wieczornego. Komunikat meteorologiczny. Pogadanka aktualna w języku angielskim.

ROZGŁOSNIA POMORSKA W TORUNIU
8.10 Koncert rozrywkowy — płyty. 8.55 Wiadomości z Pomorza. 11.30 Z symfonii Józefa Haydna — płyty. 13.00 Dla każdego coś ładnego — płyty. 17.05 Węgarka melodii z płyt. 17.25 „Po wyczasach” — obrazek słuchowiskowy Heleny Steinbornewej. 17.55 Program na jutro. 21.00 Rozmowa z radiostuchaczami przeprowadzi Dyrektor Bohdan Pawłowicz. 22.00 Wiadomości sportowe z Pomorza. 22.05 Rozmowa z O.R.P. „Iskra” — przeprowadzi Stanisław Zadrożny. 22.35—23.00 Tańce i piosenki — płyty.

PROGRAMY ZAGRANICZNE
19.05 LATHI. Koncert symfoniczny. Dyr. G. Schuevoigt.
19.50 SOFIA. „La Traviata” — opera Verdięgo.
20.10 SZTUTGART. „Fidelio” — opera Beethovena.
20.10 WIEDEŃ. „Wesola wdówka” — operetka Lehara.
20.30 PARIS PTT. Koncert muzyki symfonicznej.
20.00 PRAGA. „Święta Ludmiła” — oratorium Dwozaka.
20.30 DROITWICH. Koncert Beethovenowski.
21.00 BRUKSELA FLAM. Koncert orkiestrowy.
21.50 LONDYN REG. Koncert Beethovenowski.

Sobota, dnia 17 września

PROGRAM OGÓLNOPOLSKI

6.15 Audycje poranne. 7.15 Muzyka poranna w wykonaniu Orkiestry Rozgłośni Wileńskiej. 8.00 Audycja dla szkół. 11.00 „Śpiewalmy piosenki” — audycje prowadzi prof. Tadeusz Mayzner. 11.25 Ry-

szard Strausa — płyty. 11.57 Sygnał czasu i hejnał z Krakowa. 12.03 Audycja południowa z Moście — (przez Kraków). 15.15 Teatr Wyobraźni dla dzieci: „Za siedmioma górami” Ewy Zarembiny, w wyk. dzieci ociemniałych z Lasek. 15.45 Wiadomości gospodarcze. 16.00 Koncert rozrywkowy (z Katowic). 16.45 Groteski dawnego prawa — pogadanka. 17.00 Muzyka taneczna — płyty. W przerwie: program na jutro. 18.00 Nasz program. 18.10 „Słynni pianiści w roli kompozytorów”. Koncert w wykonaniu Gertrudy Konatkowskiej — fortepian. 18.45 Nowe wiersze Leopolda Staffa — kwadrans poetycki. 19.00 Oso blive nagrania płytowe. 19.20 Pogadanka aktualna. 19.30 „Z pieśnią i tańcem przez Ziemię Krakowską”. 20.00 Audycja dla Polaków za granicą. 20.45 Dziennik wieczorny. 20.55 Pogadanka aktualna. 21.00 Aktualna pogadanka rolnicza. 21.10 Z filmów i ope retek. 21.50 Wiadomości sportowe. 22.00 Godzina niespodzianek (z Katowic). 23.00 Ostatnie wiadomości dziennika wieczornego. Komunikat meteorologiczny.

ROZGŁOSNIA POMORSKA W TORUNIU

8.10 Wesoly koncert — płyty. 8.55 Wiadomości z Pomorza. 11.25 Skrzypce, śpiew i fortepian — płyty. 13.00—14.15 Dla każdego coś ładnego — płyty. 17.00 śpiewa chór chłopców szkoły powszechnej im. ks. Płarnowicza w Bydgoszczy pod dyr. Konrada Smierniaka (ze studia w Bydgoszczy). 17.20 Taf-czyzny — węgarka melodii tanecznych — płyty 17.50 Wiadomości sportowe z Pomorza. 17.55 Program na jutro.

PROGRAMY ZAGRANICZNE

19.25 RYGA. „W Hollywood” — operetka Vintersa.
20.00 LONDYN RFG. Koncert symfoniczny.
20.10 BERLIN. „Cyganeria” — opera Pucciniego.
20.30 STRASBURG. Szwedzka muzyka symfoniczna.
21.00 MEDIOLAN. „Falstaff” — opera Verdięgo.
21.15 LUKSEMBURG. Koncert symfoniczny.
22.30 LONDYN REG. Muzyka taneczna z Ameryki

Gawęda p. dyr. Pawłowicza z radiostuchaczami

Jak zwykle w piątek, 16 bm. o godz. 21.00 wygo si gawędę ze słuchaczami dyrektor Rozgłośni Pomorskiej Bohdan Pawłowicz.

Rozmowa z „Iskrą“

W piątek, 16 bm. Rozgłosnia Pomorska nadaje audycje poświęconą ORP „Iskrze”, na której po- klądże podchorążowie Marynarki Wojennej odby- wają podróż ćwiczebną. Rozmowę z „Iskrą“ prze- prowadzi Stanisław Zadrożny, o godz. 22.05.

RESTAURACJA

KANTOROWICZ

właśc. T. CHMURZYŃSKI, TORUŃ, SZEROKA 18.

NAPRAWĘ PIERWSZORZĘDZĄ KUCHNIA

WIECZOREM KONCERTUJE KWARTET ARTYSTYCZNY.

PRZETARG

Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych w Toruniu ogłasza przetarg nieograniczony na dzień 11 października 1938 r. 6000 kg odlewów stalowych w/g specyfikacji i modelu DOKP.

Ceny w ofercie należy podać za odlew o wadze:

- 1) do 5 kg
- 2) od 5 do 10 kg
- 3) od 10 do 15 kg
- 4) od 15 do 25 kg
- 5) od 25 do 50 kg
- 6) od 50 do 300 kg
- 7) powyżej 300 kg

Dostawa partiami na każdorazowe żądanie Głównego Magazynu w czasie do 30. IX. 1938 r.

Oferty należy składać do godz. 11-tej wyżej wyznaczonego dnia, do skrzynki znajdującej się w holu gmachu Dyrekcji, lub też przesać pocztą do Wydziału Zasobów D. O. K. P. w Toruniu.

Oferty nadane pocztą po upływie wyżej oznaczonego terminu będą uważane za spóźnione.

Otwarcie ofert odbędzie się 11. X. 38 r., o godz. 11-tej. Do oferty należy dołączyć pokwitowanie kasy na złożone wadium w wysokości 3% oferowanego materiału.

Ważność oferty zastrzega się do dnia 15. XII. 38 r. W ofercie należy podać cenę stałą w złotych franco stacja załadowania P. K. P. (podać nazwę stacji) z opakowaniem oraz najkrótszy termin dostawy.

Oferty powinny być złożone zgodnie z postanowieniem Rozp. Rady Ministrów z dnia 29. I. 37 r. o dostawach i robotach na rzecz Skarbu Państwa (Dz. U. R. P. Nr. 13/37 poz. 92).

Bliszych informacji udziela, oraz wydaje lub wysyła warunki dostawy Wydział Zasobów pokój 436 w Toruniu. Zl. 1620/IX. (10717)

Reklama dźwignią handlu!

OGŁOSZENIA:
wiersz milimetrów na stronie 7-lamowej . . . . . 0,20 zł
w tekście na pierwszej stronie . . . . . 1,00 zł
w tekście na drugiej i trzeciej stronie . . . . . 0,80 zł
Drobne za słowo 15 gr. Pierwsze słowo i wyrazy tłustym drukiem liczymy podwójnie.
Za ogłoszenia sądowe i urzędowe w drobnym składzie 25 proc. drożej.
Dla poszukujących pracy i nekrologi 50 proc. zniżki.
Komunikaty 60 gr za wiersz.
Za ogłoszenia skomplikowane i z zastrzeżeniem 20 procent nadwyżki. W W. M. Gdańsku cenik ogłoszeniowy jest identyczny z cenikiem dla Polski, z tym jednak, że rachunki mogą być regulowane w guldenach gdańskich.

ABONAMENT MIESIĘCZNY WYNOŚI:
Z doręczaniem przy pomocy poczty wyd. K. s. do. . . . . 3,10 miesięcznie
z dodatkami książkowymi . . . . . 2,90 „
Z odbiorem w administracji z dodatkami książkowymi 2,20 „
Bez dodatków książkowych z doręczaniem przez pocztę 2,20 „
Z odbiorem w administracji . . . . . 2,00 „
Gazeta Gdańska w Gdańsku: ceny jak powyżej — tylko w guldenach gdańskich.
Zagranicą . . . . . 4,00 „
W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, Administracja nie odpowiada za dostarczenie pisma.

UWAGI:
Najmniejsze ogłoszenie drobne liczymy za 10 słów. Ogłoszenia drobne przyjmujemy jedynie do 60 słów, powyżej — liczymy według rozmiaru. Zastrzeżeń niejsza dla ogłoszeń drobnych nie przyjmujemy, dla innych tylko wówczas, gdy za takie zastrzeżenie zostanie zapłacony przewidziana w cenniku 20 proc. nadwyżka. Omyłki, które zasadniczo nie zmieniają treści ogłoszenia, nie upoważniają do zgania zwrotu gotówki, ani też nie zobowiązują Administracji do bezpłatnego powtórzenia ogłoszenia. Uzasadnione reklamacje będą uwzględniane o ile zostaną wniesione do dni 8-miu od daty ukazania się ogłoszenia, lub od daty otrzymania rachunku. Przy sądownym śledzeniu należności rabat upada. Za terminowy druk i przepisane miejsce ogłoszenia Administracja nie odpowiada.

Redaktor odpowiedzialny „Gazety Gdańskiej”: Wilhelm Grimsman, Gdańsk, Kassubiacher Markt 21, 1. p.
Członkami Drukarni Józef Karol Kuszel w Toruniu.
Wydawca: NARODOWA SPÓŁKA WYDAWNICZA, Sp. s. o. o.
Adres redakcji i administracji: Toruń, ul. Bydgoska 56. Tel. 29-70, 29-90. Konto P. K. O. nr. 203-141.

NAJLEPSZE OKULARY

poleca

OSKAR MEYER

właściciel JASIŃSKA I ZELLER

Bydgoszcz, ul. Gdańska 21.

Najstarszy zakład optyczny na miejscu.

Szlachetne tynki

Kolory farb: czerwienie, żółcień, zieleń, brunet, khaki, błękit, czeru Drogeria Rzymkowskiego Toruń, Szeroka 43 (1553)

Szlachetne tynki

własnej wytwórni do nabywania w każdej ilości. Polecamy również tynki myte, sztuczny granit we wszystkich kolorach, znany zeszłej drobnoci, naszej iabrykacji. Do nabycia również marmurki do lastrica — białe, zielone, czarne, czerwone, żółte, serpentyna carara, stopnie lastricowe. Adres „ELEWACJA” Gdynia, Morska 49, telefon 22-73. Oddział Warszawa, ul. Widok 22. Toruń, ul. Mostowa 11, tel. 26-05. — Bydgoszcz. Architekt P. Wawrzon, ul. Długa 22, telef. 24-13. Katowice, ul. Kościuszki 3. 6729

GABINETY

jadalnie, sypialnie, tapczany, kuchnie poleca 847

T. Kasprówic Toruń, Prosta 5

RYNEK PRACY

Energicznej

nauczycielki polskiego, zamieszkałej we Wrzeszczu, poszukuje. Zgłoszenia „Gazeta Pomorska” Gdynia. 7358

RÓŻNE

Udziałem

tanio korepetycji i reky francuskiego, niemieckiego angielskiego i gry na fortepianie. Adamska, Toruń Sukiennicza 4. 14

Pana

którego spotkałem w godzinach między 4—6 rano dnia 15 bm. na ul. Piastowskiej, proszę o zwrócenie się pod adresem: Toruń, ul. Sobieskiego 60, m. 9. 1647 Jabłoński Józef.

Zgubiony

dowód osobisty, wystawiony przez Starostwo Tczew, na nazwisko Gertruda Łukjanów, unieważnia się. 8538

Uwaga gospodyni!

Polecamy wypróbowane środki konserwujące do jaj, owoców i konfitur. T. Rzymkowski, Toruń, Szeroka 43. (1553)

Latający bracia

Historia lotnictwa cytuje wiele przykładów, świadczących, że zamiłowanie do latania w niektórych rodzinach było — jeśli tak się wyrazić można — dziedziczne.

Jak wiadomo, twórcą nowoczesnego lotnictwa w dziedzinie baloniarstwa był Józef Michał Montgolfier (1740—1810), który dokonał pierwszych prób z balonem kulistym i był pionierem w dziedzinie lotnictwa balonowego oraz autorem wielu traktatów naukowych. Józef-Michał miał młodszego brata, Jakóba Stefana Montgolfier (1745—1799), który również zasłużył się dobrze światowemu lotnictwu i dokonywał wielu wzlotów ze słynnym Pilâtre de Rozières.

Nieco późniejszym od nich był Franciszek Blanchard, twórca nowoczesnej poczty lotniczej, który po raz pierwszy przewiózł balonem listy z Filadelfii do New Jersey. Siostra Franciszka, Zofia Blanchard była również zapaloną miłośniczką sportu balonowego i zginęła w czasie jednego ze wzlotów w Paryżu.

Gaston Tissandier (1843—1899) dokonał pierwszego swego przelotu na aparacie „Zenith” nad Pas de Calais w roku 1875. W czasie oblężenia Paryża przez Prusaków w roku 1870 latał nad miastem brat jego, Albert. Obaj wynaleźli nowy typ aerostatu. Słynny lotnik niemiecki, Otto Lilienthal (1848—1896), twórca nowoczesnego szybownictwa, dokonywał skoków na skrzydłach własnej konstrukcji i zabił się w czasie dwutyściennego startu. Brat Ottona, Gustaw, również odznaczył się na polu rozwoju lotnictwa.

W dziejach nowoczesnego lotnictwa jedno z czołowych miejsc zajmują bracia Wright; starszy, Wilbur (1867—1912) był zamiłowanym kolarzem i zdobył nawet Prix Michelin w r. 1908. Młodszy, Orville, urodzony w roku 1871, wspólnie z bratem prowadził przez jakiś czas fabrykę rowerów, a później obaj wzięli się do fabrykacji „maszyn latających”. Pierwsze ich wyczyny lotnicze miały miejsce w r. 1912. Gabriel Voisin (ur. w 1800 r.) ma brata, z którym razem stworzyli w r. 1906 aparat na płozach, prototyp dzisiejszego hydroplanu.

Tradycję „rodzinnego” zamiłowania do lotnictwa podtrzymują trzej bracia

Farman, Francuzi pochodzenia angielskiego; najstarszy z nich, Dick (ur. 1872 r.) jest z zawodu inżynierem elektrykiem, dyrektorem warsztatów lotniczych w Bilancourt. Słynny „Goliath-Farman” jest jego wynalazkiem. Młodszy brat jego, Henry (urodzony 1874 r.) słynął początkowo jako rekordzista rowerowy. W roku 1908 dokonał pierwszego lotu na aparacie własnej konstrukcji w Issy-les-Moulineaux. Zamiłowania Henryka Farmana przeszły od roweru do lotnictwa przez jeszcze jedną dziedzinę, mianowicie automobilizm, gdzie również dokonał szeregu wynalazków i ulepszeń. Pierwszy rekord długości lotu pobił Henry Farman na trasie Chalons—Reims. Najmłodszy z braci Farman, Maurice, dokonał wielu wynalazków w dziedzinie lotnictwa; jako kon-

struktorzy, bracia Farman oddali nieocenione usługi lotnictwu francuskiemu w czasie wielkiej wojny.

Jeden z najbardziej popularnych pionierów lotnictwa stratosferycznego, prof. August Piccard, ma brata, Jana, który również jest zamiłowanym lotnikiem stratosferycznym i odbył w r. 1934 lot do stratosfery wraz ze swą żoną, osiągając 17.670 mtr.

Nakoniec jedna para polskich braci-lotników, to Stanisław i Józef Lewoniewscy. Młodszy zginął jako polski pilot w czasie raidu nad Syberią, starszy był jednym z zasłużonych pionierów lotnictwa sowieckiego. Aczkolwiek rozdzieliły ich poglądy i granice fizyczne, obaj pozostali wierni idei uskrzydlenia ludzkości i obu złączyła śmierć lotnicza.

A. B.

2 kilo złota i 713 diamentów za bezcen

B. Negus wyzbywa się swej korony

Mieszkańcy jednej z dzielnic Londynu, Harrowgate mają w tych dniach takie widowisko, jak nigdy.

Na wystawie jednego ze sklepów jubilerskich, znajdującego się w tej dzielnicy, można oglądać koronę cesarską pod którą widnieje napis: „Korona Negusa, b. cesarza Abisynii”. Cena korony wynosi, jak na tak wielki zabytek historyczny, niewiele, bo 500 funtów szterlingów (13.000 zł.). Poza tym jubiler wystawia gwarancję, że korona ta jest naprawdę koroną zdetronizowanego cesarza Abisynii, waży ona ponad 2 kilo.

Korona ta ma wygląd bardzo ładny, zro-

biona jest ze złota i wyeadzona diamentami, których jest aż 713. Cena ta jest tak zdumiewająco niska, że złośliwi kwestionują prawdziwość diamentów, uważając je za bezwartościowe szkicła.

Liczni mieszkańcy Londynu przyjeżdżają przed sklep jubilerski i przypatrują się koronie plotkują na temat zdetronizowanego monarchy. Mówią, że już jest widocznie bardzo źle z Negusem, jeżeli sprzedaje swoją koronę, pomijając już to, że nie ma widać nadziei na odzyskanie władzy, jeżeli pozbywa się głównego symbolu cesarskiego.

„Duchy” kazaly mu zamordować

Ponurego i zagadkowego morderstwa dokonano w małej wiosce węgierskiej Kistarosa, w pobliżu Budapesztu. 63-letni urzędnik Michael Balazea zamordował swoją żonę, co przez długi czas nie wyszło na jaw, bowiem tłumaczył on swoim sąsiadom i znajomym, że jego żona wyjechała na dłuższą kurację. Gdy jednak „z kuracji” nie powracała do wioski przez dłuższy czas, żandarmeria powzięła podejrzenia i wykryła, że Balazea zamordował swoją żonę. Ba-

lazea, który zajmuje się spirytyzmem, tłumaczy się, że duchy kazaly mu zamordować żonę. Dom jego wygląda bardzo tajemniczo, bowiem znajduje się w słabo zamieszkałej części wioski i jest otoczony wysokim murem, zbudowanym podobno w tym celu, jak oświadczył „mistrz nauk tajemnych”, by duchy nie czuły się niczym skrepowane, podczas przychodzenia z zaświatów na seans.

Syn Roosevelta — księgowym

Najmłodszy syn prezydenta Stanów Zjednoczonych, który w połowie czerwca bieżącego roku ożenił się z panną Anne Lindsay Clark, ukończył przed niedawnym czasem podróż poślubną. Po powrocie z podróży młody Roosevelt złożył ofertę na praktykę do jednego z wielkich domów towarowych w Bostonie i został przyjęty w charakterze kandydata na buchaltera z pensją 18 dolarów tygodniowo.

Dzienniki niezmiernie ubolewają, nad tym, że młody, obiecujący i lubiany przez Amerykan młodzieniec będzie zarabiał tak mało. Na to oświadcza, że wystarcza mu to na razie znakomicie, zwłaszcza, że pomaga mu ojciec, przesyłając co miesiąc 100 dolarów.

5.400 ludzi rodzi się na ziemi w ciągu godziny

Brytyjski urząd statystyczny ogłosił ostatnio ciekawą statystykę. Obliczył on, co dzieje się na kuli ziemskiej w ciągu jednej godziny. Okazuje się, że rodzi się 5.400 ludzi, podczas gdy umiera tylko 4.600. W ciągu tej samej godziny sędziowie całej kuli ziemskiej skazują 198.000 przestępców i delikwentów. Mieszkańcy ziemi spożywają na godzinę: 25 milionów kilogramów kartofli, 10 milionów kilogramów jarzyn, 3 i pół miliona kg. mięsa, 3 miliony jajek, 3 miliony ryb, 30 milionów kg. cukru. W tym samym czasie fabrykuje się 180.000 ton cygar i papierosów, buduje się 7.500 nowych samochodów, wysyła 115.000 telegramów i ponad miliard listów i kart pocztowych.

Armata wypożyczana na czas wojny

W północno-zachodnich Indiach grozi nowy wybuch wojny między chanem Khrau i chanem Nawagai, którzy od szeregu lat toczą ze sobą wojny co roku, przy czym przeważnie się góry wiadomo, którego dnia rozpoczyna się walka i kiedy się skończy. Obaj potentaci muzułmańscy posiadają tylko stare strzelby, a w całym kraju istnieje tylko... jedna armata, która jest własnością chana Halimzai, najbliższego sąsiada dwu wojowniczych władców. Na początku każdej wojny właściciel armaty wynajmuje ją na czas trwania walk temu z walczących, który w danym roku może więcej zapłacić.

Andrzej Soutar

Tajemnicze drogi

10)

Autoryzowany przekład Apolonii Drzewieckiej

Głośno pytał: — Co pan myśli o zaginięciu portfela z brylantami?

— Nie wiem, co o tym sądzić — odparł Deveraux. Zastanawiałem się nad rewolwerem w ręku, zamordowanego zaś na łóżku oraz o twarzą kasę. Wydaje się to śmiesznie proste, ale jak pan sędzia twierdzi, nigdy nic nie wiadomo na pewno.

— Czy ja to mówiłem? Sędzia spoglądał na Deverauxa badawczo. — Nie chce mi się jakoś wierzyć, że Carisbrook może być wmieszany w tą afere.

— Jakto, a rewolwer?!

— Tak, tak — mówił Cringle, — ale słyszał pan już chyba, że rewolwer jest własnością p. Merrimana? Jego nazwisko wryte jest na rękojeści.

Deveraux wyraźnie się zmieszał ale szybko się opanował:

— Może rewolwer ukryty był w kasie. Morderca wpadł do pokoju, złapał rewolwer i rzucił się na Merrimana. Krótkie szamotanie, strzał i koniec!

— Świetnie — rzekł Cringle. — Nie mógł by pan lepiej tego opisać, nawet gdyby pan sam to zrobił. Proszę mi wybaczyć ten żart.

Deveraux rozchmurzył się. Uśmiechał się razem z sędzią. Jednakże zapytywał się w duchu, do czego ten stary dziad zdąża?

— Oczywiście — powiedział z udaną litością, przeszłość Carisbrooka pograża go w straszliwy sposób.

— Tak — rzekł Cringle. Muszę też pamiętać o tym, że sam go sądziłem. Co za szalony zbieg okoliczności! Stawia mnie to w dość kłopotliwej sytuacji.

Deveraux zapalił cygaro. Przyglądał się pa-semkom dymu.

— Czuję, że wszyscy powinniśmy być wdzię-

czni panu sędziemu za jego obecność tutaj — powiedział. Specjalnie ja.

— Dlaczego? — spytał sędzia ostro.

— No, bo gdyby nie pan, sam musiałbym przejąć wszystkie obowiązki — w kierowaniu tą sprawą.

Stary Cringle zmarszczył czoło. Gdyby Deveraux nie był taki zajęty własnymi myślami, zastanowił by się napewno dlaczego stary przeszkakuje z tematu na temat, kręcąc, mędrkując, i wracając ciągle do początku.

— Mam wrażenie, że mój przyjaciel zostawił ogromną fortunę.

— Tak — powiedział Deveraux.

— A Carisbrook miał się żenić z jego córką!

— To jest właśnie zdumiewające, bo jeżeli Carisbrook miał korzystać z majątku...

— Tak — rzekł sędzia cichym głosem. Znam treść testamentu. Majątek jest równo podzielony pomiędzy Patrycję, a człowieka, którego poślubi.

Deveraux nachylił się, podniecony.

— Czy Carisbrook wymieniony jest imiennie? — zapytał.

— Tak i nie — odrzekł sędzia. Biedny Merriman był całkiem pewny, że tych dwoje się pobierze — ale testament jest tak spisany, że gdyby coś się stało i Patrycja miała by się rozmyślić, druga połowa majątku przechodzi automatycznie do człowieka, którego sobie sama wybierze na męża.

— Dziwny testament — powiedział Deveraux.

— Merriman był nadzwyczajnym człowiekiem — powiedział sędzia. Przepraszam pana na chwilę ale pójdę zobaczyć, co się dzieje z nieszczęśliwym dzieckiem. Proszę jednak pamiętać, że przyrzekł pan zostać tu ze mną do jutra. Polegam na pańskiej pomocy w tej smutnej historii. Mówiąc między nami, ci ludzie ze Scotland Yardu, nie grzeszą zbytnią inteligencją.

Deveraux pukał palcami o poręcz fotelu. Stary zaczął działać mu na nerwy.

ROZDZIAŁ VI

Sędzia odszukał Patrycję w jej przytulnym pokoiku, który znajdował się na najwyższym piętrze domu. Powoli uspakajala się; jakaś dziwna siła w nią wstąpiła. Pomimo, że rozpieszczał ją bardzo ojciec, jednakże należała do odważnego typu kobiet, który potrafił stawić czoła niebezpieczeństwu.

— Halo — wołał sędzia, mrugając wesoło oczami. Trzeba dziewczynę wyrwać z żalobnego nastroju — pomyślał. Cóż jej przyjdzie z tego jeżeli będzie razem z nią płakać. — Nikt nie potrafił mi powiedzieć gdzie się schowałaś, więc sam cię odszukałem. Spójrz mi w oczy. Brawo, zuch dziewczyna! Nie ma sensu rozpaczkać. Sądzę, że ojciec, twój byłby z ciebie zadowolony. Zostanę tu z tobą dopóki się wszystko nie wyjaśni.

Dotknęła jego ręki, którą oparł o jej ramię.

— A może to sen? — pytała patetycznie. Nie mogę — nie mogę w to uwierzyć.

— Życie jest snem moje dziecko — powiedział starszek, siadając naprzeciw niej.

— Patrycjjo, Kochanie, musimy wspólnie rozwiązać tę tajemnicę. Będę mógł dużo zrobić, ale bez twojej pomocy właściwie nic. Musimy przyjąć na siebie cały ciężar tej sprawy.

— Martwię się okropnie Johnem — powiedział drżącymi ustami. Gdzie on jest?

— Gdzieś na dole — rzekł sędzia. Chcę się z nim rozmówić porządnie, ale w tej chwili jest za dużo ludzi w domu.

— Pan chyba nie sądzi, że to on zrobił?

— A ty?

— Nie! Nigdy w to nie uwierzę.

Stary Cringle splótł ręce i wpatrzył się w nią surowym, przenikliwym wzrokiem, z którego sły-
nał w sędzię.

— Posłuchaj mnie dziecko. Zadam ci jedno lub dwa pytania. Jeżeli będziesz uważała, że są niewłaściwe, przypomnij sobie, że byłem najlepszym przyjacielem twojego ojca i dążę naprawdę do odzyskania osobnika, który odebrał mu życie... Kochasz Carisbrooka?

(Ciąg dalszy nastąpi)